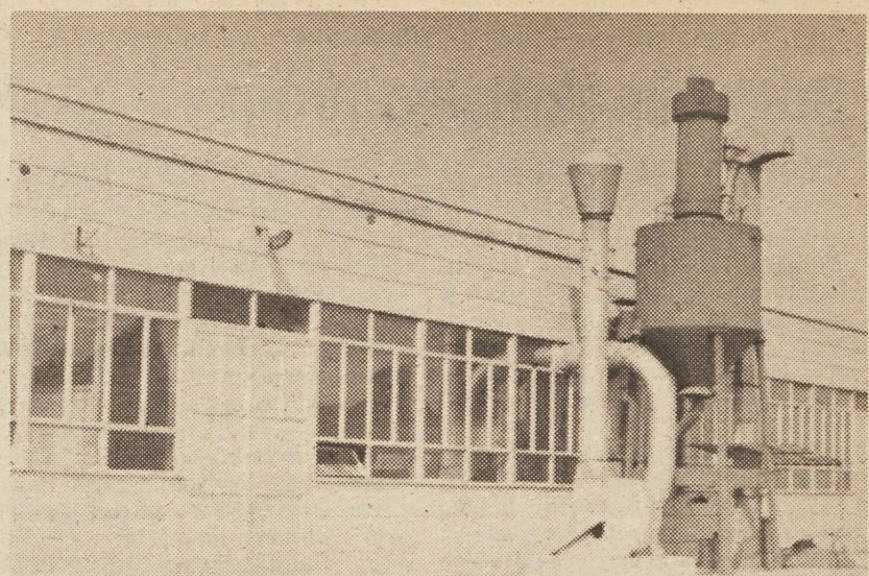

Odgovorno s študenti

V današnjem, vse bolj razvijajočem se in povezanem svetu, je razumljivo, da vzajemno tudi vse bolj izmenjujemo znanost, tehnološke izkušnje in splošno izobrazbo.

V deželah tretjega sveta, v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki so velikanske potrebe po študijskih izpopolnjevanjih. Hkrati pa bi lahko tod povsod naleteli tudi na veliko zaupanje do Jugoslavije, kot neuvrščene dežele, in hkrati kot dežele, ki sama prehaja iz manj v bolj razvito industrijsko deželo.

Iz raznih dokumentov in izjav državnih dežel v razvoju je bilo že tolikokrat jasno, da tuje velesile najmanj toliko sredstev, kolikor jih v take dežele vnesejo, tudi v obliki drugih dobičkov odnesejo.

Pri oblikovanju strokovnih kadrov je še posebej vidna težnja, da velesile pomagajo vzgajati strokovnjake v svojem duhu, po kopitu svojih sistemov in licenc.

Tako izšolani strokovnjaki se bodo skoraj obvezno tudi v prihodnje obračali za naročila predvsem na te velesile tako, da se bo gospodarska, znanstvena in tehnološka odvisnost spet poglabila. Iz nekdanje kolonialne odvisnosti zapadajo take dežele v novo, neokolonialistično odvisnost.

Nič čudnega torej ni, da take dežele, pa bodisi da gre za majhne, afriške dežele, ali celo, da gre za tako razvite dežele, kot je Japonska, pri vsej svoji razumljivi mednarodni povezavi, vključno povezavi z velesilami, kot sta ZDA in SZ, skoraj odrešilno težijo po možno stih tehnološko znanstvenih menjav s politično neobremenjenimi deželami, kot je Jugoslavija.

Seveda pa to od nas tudi terjaja toliko večje odgovornosti; manjkajočo gmatno osnovo moramo nadomestiti s toliko večjo smotrnostjo, resnično solidarnostjo, idejnostjo, poštenostjo in načrtnostjo.

Toda, kot je že velikokrat prišlo do tega, da so kljub vsej načelnosti jugoslovanske politike naši trgovci v tujini, še posebej v teh deželah v razvoju nastopali ne samo nenačrtno ali nepošteno (spomnimo se samo očitka, ki ga je nekoč na ta račun v zvezi z nesolidnostjo jugoslovanske trgovine v Afriki izrekel na sproščenem pogovoru sam predsednik Tito), tako je tudi jasno, da bi morali biti v svojih študijsko izobraževalnih uslugah še kako ekonomični, načrtni in resnično za oba partnerja koristni. Bodimo si odkriti, da tudi sami nimamo sredstev za študijsko izpopolnjevanje na najvišji ravni odveč, da so mnogi naši strokovnjaki potrebni šolanja v tujini in da marsikatera študijske ustanove pri nas še zaostajajo za najboljšimi tovrstnimi ustanovami v svetu, toda če že kaj od teh ustanov odpiramo tudi drugim, če vabimo v svojo deželo tuje štipendiste, potem moramo delati to po treznem in resnem premisleku. Izbirati moramo tista področja, kjer mi res lahko tudi tujcem nekaj nudimo, ne pa na primer, kot smo konkretno v zadnjem času naleteli

(Nadaljevanje na 2. strani)

88% IZPOLNITEV PROIZVODNEGA NAČRTA ZP

Razmišljanja ob izpolnitvi polletnega načrta

S pogledom nazaj in pogledom naprej je običajno tako: če se ozremo pravočasno, nimamo pri roki vseh kazalcev; ko pa imamo vse podatke, je neposredna aktualnost že mimo. Tudi pri pregledovanju polletnih planskih rezultatov ZP Iskra imamo še vedno na razpolago predvsem le dokončne podatke za prvih pet mesecev letošnjega leta.

Prva želja, ki se nam ob polletju torej zastavlja, je že na dlani, še preden se podatkov dotaknemo — da bi bili v prihodnje tudi s podatki vse bolj na tekočem; elektronsko podjetje mora tudi samo v sebi poslovati z elektronsko ažurnostjo. Pa tudi sicer: v sodobni, vse težji gospodarski dinamiki ni zdravo, če ugotavljamo svoje stanje samo na običajnih polletnih, ali letnih postajah.

Na tekočem bi morali biti sproti in tako tudi sproti ugotavljati morebitne zadrege, spodrsiljaje in nevarnosti; o kopičenju zalog po eni strani in vse hujši nelikvidnosti, ne bi smeli govoriti šele ob koledarskih prelomnicah, ampak bi morali oboje odkrivati že ob nastajanju pojava ter nemudoma z vsemi sredstvi tvega gospodarstva hromitvi ozdravljati. Če pa smo že tako dolgo čakali, da smo formalno prišli do polletja, potem vsaj zdaj ne smemo ostati zgolj formalni.

Če tako pregledujemo rezultate Iskre za prvo polletje 1975, potem bomo ugotovili, da smo plan izpolnili samo z 88 odstotki. Naša Iskra ni več stoodstotna, ampak le osemindesetstodstotna! To, grobo in naravnost povedano, pomeni, da ne samo velika organizacija, ki ji pravimo Iskra, ampak da nihče med nami ni stoodstoten! Plan je nekaj, kar se tiče nas vseh in če ga izpolnili nismo, pa čeravno smo ena izmed najbolj vzornih, vrhunskih in najmodernejših gospodarskih organizacij v republiki, je to dejstvo, ob katerem se moramo ustaviti, je alarm, ki bi nas moral vzbuditi, kajti če bodo jutri nastopile še dodatne zadrege, tudi pri osebnih dohodkih, pri delovnih mestih, pri stanovanjih, potem bomo vedeli, da smo res prizadeti, a takrat bo morda za potrebne ukrepe že prepozno. Zato polletni rezultat — samo 88 %, ni zgolj številka naše analitične službe, ali skupščine ZP, ampak nas vseh vsakega med nami.

Ta nezadostna uresničitev polletnega plana ni razveseljiva, tembolj, ker smo tudi pri izvozu, za katerega smo upali, da ga bomo še kako razvili, za lansko realizacijo zaostali kar za 5 odstotkov. Če prav tu, na občutljivem izvoznem področju tudi v prihodnje ne bomo napredovali, utegnemo zaiti zaradi težav pri uvozu nujno potrebnih materialov v drugem polletju v še hujše zagate. Naša kritičnost bi bila lahko še ostrejša, če bi upoštevali, da se je v minulem razdobju v Iskri šte-

vilo zaposlenih povečalo in, da je obenem proizvodnost padla. V Iskri sami nekaj ni v redu, čeravno bomo razumljivo iskali opravičljive razloge za nezadovoljiv planski uspeh tudi v raznih neugodnih pogojih izven nas samih. Res: ta neugodna gibanja, na katera so nas opozorili naši gospodarski analitiki, so pogojena tudi s splošnimi, ne preveč ugodnimi gospodarskimi razmerami v naši deželi, oz. v svetu nasploh. Na tradicionalnih tržiščih v svetu imamo še vedno opraviti z recesijo in znamenja za bistveno izboljšanje do konca leta žal ni. Tudi na domačem trgu je zaradi večjega varčevanja gospodinjstev zelo padlo povpraševanje po izdelkih splošne potrošnje.

Nič čudnega torej ni, da so se zlasti v tistih industrijah naše sestavljene organizacije, ki se pretežno usmerjajo v proizvodnjo izdelkov široke potrošnje, konkretno v EMO in široka potrošnja, pokazale težave zaradi velikih zalog gotovih, a neprodanih izdelkov. Nedvomno, tudi neurejeno kreditiranje, oz. nezadostno oskrbovanje s potrošniškimi krediti je pri tem odigralo svojo negativno vlogo; želimo

(Nadaljevanje na 2. str.)

Jože Vugrinec doktor znanosti

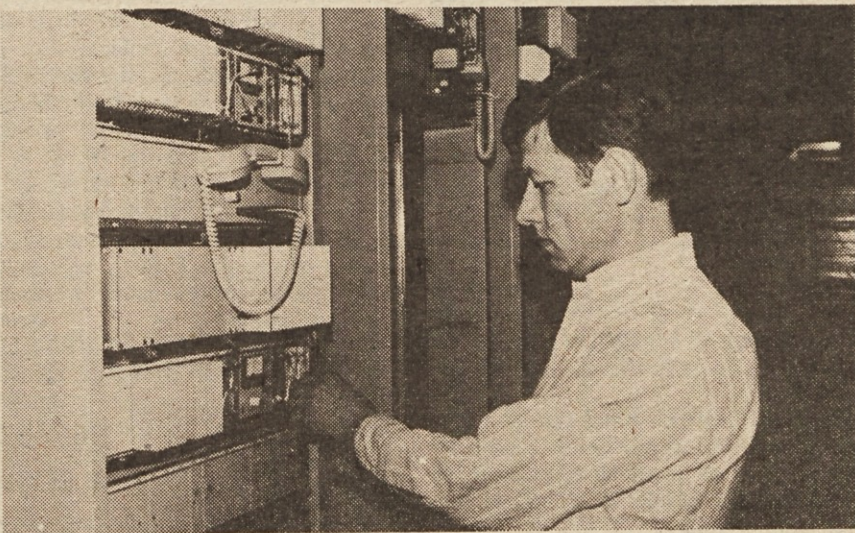
„Ne vem, zakaj bi pisali o tem, da sem doktoriral. Menim, da je povsem normalna in vsakdanja stvar, da človek uresniči tisto, kar si je zastavil.“ Nekako tako, torej za novinarja nič kaj preveč vzpodbudno, se je začel najin pogovor.

Novico o tem, da imamo v Iskri novega doktorja, nam je na uredništvo časopisa sporočila Vera Levovnikova. Povsem razumljivo je bilo, da bo treba o tem tudi pisati. Toda kaj!? Odločili smo se za pogovor z doktorjem Jožetom Vugrincem, ki pa, vsaj na začetku, ni kazal kakšnega prevelikega

veselja za publiciteto tega dogodka.

„Spomenikov načelno ne maram, če pa bo to pisanje koga vzpodbudilo k razmišljanju, da bi se bilo treba v svojem poklicu še naprej izpopolnjevati, sem takoj za pogovor.“ Tega tovarišu Vugrincu seveda nisem mogel zatrditi, prepričan pa sem, da bo kljub dopustniškemu času kdo le prebral te vrstice. Če zaradi drugega ne, zato, ker si Jože Vugrinec kljub skromnosti to gotovo zasluži.

Se bolj kot njegova skromnost me je na začetku najinega srečanja presenetilo to, da je za doktorja

Dr. Jože Vugrinec med delom.

znanosti še sorazmerno zelo mlad. Star je 41 let, toda po njegovem mnenju je doktoriral kakšnih 12 let prepozno.

„Človek okoli 30 let je najbolj sposoben. Mladi bi morali takrat dosegati svoj višek in na primer med drugim tudi doktorirati, seveda pa bi jim morala družba omogočiti študij, delo in podobno.“

Pot Jožeta Vugrinca do doktorata je bila, kot temu pravimo, precej trnova. Kot elektrotehnik se je leta 1953 zaposlil v Iskri, na Pržanu. Kmalu zatem se je tudi vpisal na izredni študij na fakulteti. Zjutraj delo, popoldne študij, neprespanih pa je bilo tudi mnogo noči, preden je diplomiral na elektrotehniški fakulteti.

Po končanem študiju je odšel na podiplomsko izpopolnjevanje v ZDA in to na Tehnološki inštitut v Massachusettsu. Po opravljenem magistratu se je vrnil v Iskro. Prevzel je dolžnost vodje laboratorija za mikrovalove, naslednik tega laboratorija pa je zdaj oddelek za usmerjene zveze.

Doktorat je Jože Vugrinec prijavil pred približno 5. leti in sicer na temo: uporaba polprevodnikov na področju mikrovalov ter teroretične možnosti takšne uporabe.

Glede samih izsledkov in rezultatov doktorske naloge je poudaril, da bodo vsekakor pomembni tudi za nadaljnje delo v Iskri, predvsem na področju mikrovalovnih zvez.

Najin pogovor je nanesel tudi na področje inovativne dejavnosti, kar pa je povsem razumljivo, saj je sogovornik predsednik odbora za inovativno dejavnost v ZP. Medtem ko je bil precej redkobeseden, ko sva govorila o njegovem doktoratu, pa so mu besede in misli kar kipele, ko sva „odgrinjala“ razvojno-raziskovalno delo.

„Mislim, da moramo RR dejavnost, kot ji pravimo v skrajšani obliki, začeti gojiti v takšni meri in takšni obliki, kot jo zmoremo brez kakšnih večjih deklarativnih oblik... brez nepotrebnega besedičenja.“

RR delo je kot otrok: treba ga je učiti, izpopolnjevati; več da od sebe, več mu je treba dati!

Vsi v Iskri bi morali omogočiti, da bi se inovativna dejavnost okrepila. Vulgarno rečeno je ta doktorat moj osebni prispevek tej dejavnosti v letošnjem letu inovacij. Če že druge silimo, zakaj tudi sam ne bi kaj naredil in prispeval.“ Dr.

Posnetek kaže košarkarski ekipi naše TOZD AET v Tolminu in garnizonov JLA s tega področja, ki sta v počastitev 30 letnice osvoboditve odigrali maratonsko košarkarsko tekmo pod naslovom "30 let svobode-30 ur košarke." Podrobnosti o tej zanimivi tekmi, ki so jo naši košarkarji odločili v svojo korist, bomo zaradi pomanjkanja prostora objavili prihodnjič.

Bogat in aktualen program konference

POGOVOR S PREDSEDNIKOM SINDIKALNE KONFERENCE ZP ISKRA

V ponedeljek, 25. avgusta bo v Ljubljani 3. seja sindikalne konference ZP Iskra. Za to pomembno srečanje Iskrinih sindikalnih predstavnikov je pripravljen vsebinsko izredno bogat dnevni red. Sestanek bo vodil predsednik sindikalne konference Jože Čebela, s katerim smo se o tem tudi pogovarjali.

Morda najprej vprašanje, kaj bo konference obravnavala?

Kot prvo bomo preučili ustavno organiziranost temeljnih organizacij združenega dela in njihovih asociacij v ZP Iskra. Z namenom, da bi se na konferenci dogovorili o konkretnem reševanju problematike s tega področja, je predsedstvo sindikalne konference predhodno posredovalo osnovnim organizacijam sindikata poseben vprašalnik. Iz odgovorov na zastavljena vprašanja bomo lahko podrobno zvedeli, kakšen je samoupravni položaj delavcev v sleherni TOZD.

Kaj pa boste obravnavali v okviru druge točke dnevnega reda?

V nadaljevanju se bomo obravnavali rezultate poslovanja ZP Iskra in njegovih organizacij v letošnjem prvem polletju ter preučili predloge ukrepov za stabilizacijo gospodarskega položaja v naših TOZD, s posebnim poudarkom na zagotovitvi socialne varnosti zaposlenih.

Kakšna pa bo 3. točka dnevnega reda?

V okviru te točke bo sindikat Iskre podal oceno, kako uresničujemo samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev Iskre in Gorenja v SOZD Elektrokovinske industrije. Ob tem naj povem, da je predsedstvo že posredovalo vsem osnovnim organizacijam sindikata akcijski program zveze komunistov SOZD EKI. Zanj sindikalno predsedstvo meni, da mora postati tudi program sindikata ZP Iskra. Verjetno bo treba ta program vsebinsko dopolniti ter konkretno določiti nosilce in roke posameznih

akcij. Žal moram v zvezi s tem poudariti, da smo na področju združevanja dela in sredstev Iskre in Gorenja, za kar smo se v sporazumu obvezali, storili bore malo ali skoraj nič.

Ali bo konference obravnavala še kakšno drugo vprašanje?

Seveda. Na njej se bomo dogovorili še o novi organiziranosti sindikata na ravni ZP Iskra in SOZD EKI. Skladno s statusnim dogovorom zveze sindikatov Slovenije smo izdelali predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi koordinacijskega sindikalnega odbora in njegovih organov v SOZD EKI. Na konferenci bomo podali tolmačenje tega predloga, o katerem naj bi OOS dale svoje pripombe in dopolnilne predloge do 10. septembra letos. Po tem roku bo sledilo usklajevanje predlogov in pripomb, skupaj s predstvom sindikalne organizacije v ZP Gorenje.

V drugi polovici septembra bomo predvidoma sprejeli samoupravni sporazum ter ustanovili sindikalne organe

v Iskri in SOZD EKI. Menim, da mora biti sindikat organiziran na vseh ravneh podobno samoupravni organiziranosti. Skratka, s predlogom nove organiziranosti sindikata smo imeli v mislih to, da bi dosegli takšno obliko organiziranosti, ki bo omogočila, da bo delavec resnično ustvarjal in odločal skladno z ustavnimi določili.

Kdo je dal pobudo za to srečanje, ki bo, kot vse kaže, odgovorilo na številna pomembna vprašanja?

Potreba, da bi obravnavali tovrstno materijo se je kazala v sindikalnih organih ZP Iskra že precej dolgo. Dobro se zavedamo, da moramo tudi na ravni sindikalne konference obravnavati vsa dogajanja, ki so prisotna v družbi ter izvesti potrebne ukrepe za razreševanje družbeno-ekonomske problematike v Iskri.

Za zasedanje sindikalne konference ZP Iskra in za obravnavanje področij, ki sem jih navedel, se je zavzel tudi republiški odbor sindikata delavcev elektrokovinske industrije Slovenije.

L. D.

Razširitev RRC potrjena

Že dobro leto analize porabe računalniških kapacitet v Republiškem računskem centru kažejo na nujnost povečanja teh zmogljivosti z instalacijo dodatnih kapacitet. Poslovni odbor RRC je zato problematiko razširitve zmogljivosti detaljno proučil in v ta namen osnoval tudi posebno delovno skupino, ki je skupaj s tehnično in finančno komisijo pripravila predlog o nabavi novih računalniških zmogljivosti.

Anketa o predvidenih potrebah v prihodnosti pri partnerjih (upošabnikih) RRC, statistični podatki o dejanskih porabah računalniških kapacitet in analiza o „ozkih grlih“ pri obstoječi konfiguraciji so dali osnovne potrebe, ki naj bi jih z novimi računalniškimi zmogljivostmi pokrili. V sodelovanju z renomiranimi tujimi strokovnjaki je bila na podlagi simulacijskih metod izdelana podrobna analiza, ki je upoštevala vse faktorje, ki bi lahko vplivali na dokončno odločitev. Analiza je pokazala, da katere meje je racionalno razširiti obstoječi računalnik z dodatnimi centralnimi in perifernimi enotami oziroma, kdaj je instalacija novega računalnika rentna.

Izhodna enota, v kateri se na papirni trak izpisujejo rezultati obdelave.

Med prispelimi ponudbami za računalnike DEC — KL 10, Univac 1100/41, IBM 370/158 in CDC — Cyber 173 je delovna skupina po precizni presoji z metodo utežnih nivojev, s simulacijami, s primerjalnimi „bench mark“ in pa po ogledih omenjenih instalacij poslovnemu odboru RRC priporočila nabavo računalniškega sistema CDC Cyber 173. Ta računalnik je zbral največje število skupnih točk v metodi utežnih nivojev in je bil v najvišjem razredu števila točk s ceno, izmed vseh štirih računalnikov pa nudi tudi največje zmogljivosti v primerjavi s ceno za kombinirane paketne obdelave in interaktivno delo, nudi pa tudi dovolj možnosti za uvajanje interaktivnega dela ob zadovoljivih časih za odgovor. Poleg tega pa Cyber 173 nudi tudi možnost zagotovitve medsebojnih povezav zmogljivosti s Cyberom 70, ki je že instaliran, medsebojno povezavo s Cyberom 70, kontinuiteto pri nadaljnjem delu brez konverzij, izkoriščanja znanja obstoječih kadrov, najučinkovitejši sistem upravljanja z obema računalnikoma.

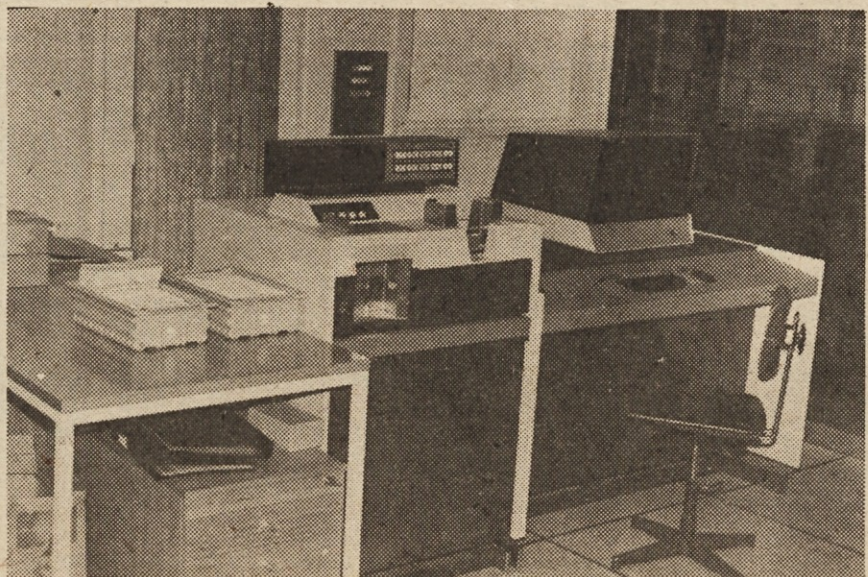
Računalnik Cyber 173 bi lahko nabavili iz amortizacijskih sredstev sedanjih partnerjev in pa iz prispevkov sredstev novih partnerjev. Ocena skupnih stroškov po cenah v letu 1975 je pokazala, da bi ob 63 % po-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Display ali konzola, ki programerju omogoča vpogled v delo računalnika.

bilnejša. Glede na trend razvoja obdelave podatkov bi bile delne razširitve v letu 1974 še racionalne, pozneje pa racionalnost rešuje le še nabava novega računalnika.

Terminal, ki omogoča povezavo z RRC; desno display, levo vhodna enota s čitalcem kartic.

RAZMIŠLJANJA OB IZPOLNITVI POLLETNEGA NAČRTA

(Nadaljevanje s 1. str.)

le, da bi zdaj napovedane spremembe ta promet v večji meri sprostile. Kupec je nasploh postal zahtevnejši in hkrati manj bogat.

Tudi v izvozu se kažejo težave tako zaradi zahtevnosti kupcev, kot zaradi previsokih cen, ki jim pogostokrat podlegamo zaradi domače inflacije, še vedno nizke produktivnosti in drugih razlogov. Vsekakor je tu treba priznati, da je TOZD izvoza že v preteklem razdobju opozarjala ostale enote na poslabšano stanje in predlagala več ukrepov, med drugim tudi sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev interne stimulacije izvoza v Iskri na konvertibilno področje.

Struktura vezave sredstev pri delovnih organizacijah po drugi strani kaže, da je najkritičnejša pri terjatvah do kupcev. Povečala se je tudi vezava zaloga materiala. Kot že to razodeva premajhno iznajdljivost in premalo pobude, tako o tem priča tudi sorazmerno mrtvilo pri vlaganju lastnih obratnih sredstev.

In medtem ko smo v petletnem planu razvoja ZP Iskra od 1972 do 1976 o kadrih zapisali, da „postaja pomanjkanje delovnih moči v naši republiki vse bolj omejitveni faktor razvoja“, smo zdaj sicer še vedno v stopici rasti glede števila zaposlenih delavcev, nismo pa bili enako uspešni tudi na področju izobraževanja teh kadrov in, kar je najbolj očitno: na področju same proizvodnje. Primer TOZD „TV Sprejemniki“ Pržan, kjer je kljub povečanemu kolektivu produktivnost padla, je dovolj zgovoren in še enkrat govori o potrebni odgovornosti vseh.

Gotovo: pri tako zapletenem kompleksu, kot je sodobno gospodarstvo in tako veliki, sestavljeni organizaciji kot je naša Iskra, je potrebno za reševanje zagat veliko strokovnih služb, ki so nam zdaj tudi dale dolge spiske predlogov, kaj bi bilo vse treba ukreniti, če hočemo položaj izboljšati in letni plan končno le v celoti izpeljati, zraven pa še pozitivno vplivati

na sprostitev gospodarstva in finančne likvidnosti v Jugoslaviji nasploh.

Kljub temu pa bi najbrž marsikaj v teh navodilih in predlogih lahko poenostavili. Ne da bi bilo sicer karkoli posebej narobe, naj na primer navedemo samo en stavek iz Zaključkov in ukrepov (Prikaz gibanja obratnih sredstev v ZP Iskra, str. 8): „Vlagati napore za povečanje produktivnosti in s tem zagotoviti zvišanje akumulativnosti vseh TOZD ter v zvezi s tem zagotoviti postopno povečanje udela ležbe vlaganja v lastna obratna sredstva,“ kar bi preprosto povedano lahko učinkovalo veliko bolj neposredno: „Povečati proizvodnost in s tem akumulacijo vseh TOZD, s tem pa omogočiti postopno tudi več vlaganj v lastna obratna sredstva.“

Tudi ukrepi, ki jih zdaj predlagajo na vseh delovnih področjih in v vseh enotah Iskre, bi morali biti res stvar, ki se tiče nas vseh. Govora je bilo o dodatnih ukrepih za izpolnjevanje letnega plana in morebitnem rebalansu plana. Skupščina je sprejela še posebne ukrepe glede tega, kako doseči vsaj izvoz v višini 55 milijonov dolarjev, kar predstavlja letni načrt Iskre (brez EMO). Ta številka hkrati predstavlja minimum, izpod katerega ne bi smeli pasti, ker sicer bi imeli posledice težave pri preskrbi z devizami. Obenem pa je jasno, da bi morali gledati, kje bi bilo možno doslej uvožene materiale brez škode za končno kvaliteto izdelka zamenjati z domačimi materiali.

Iskra je po drugi strani naredila najbrž premalo pri odстранjanju preostrih restrikcijskih ukrepov glede uvoza, saj je jasno, da so lahko družbi koristni samo smotrni ukrepi. Kakorkoli že, potem ko bomo vsi v Iskri pošteno opravili svojo dolžnost v proizvodnji, bo Iskra imela tudi vso pravico pred družbo zahtevati, da se ji omogoči nabava nujno potrebnega reprodukcijskega materiala iz tujine, kajti samo tako bo Iskra lahko tudi še vnaprej izpolnjevala svoje in družbene naloge na domačem in tujem tržišču.

Mara Ovsenik

Požar v TOZD »Vega«

28. julija je dežurni vratar v Iskri — Tovarni optičnih in steklopihaških izdelkov „Vega“ v Ljubljani med rednim obhodom opazil v IV. nadstropju v proizvodnji steklopihaštva dim. Poklical je gasilce, ki so takoj prišli. Skozi glavna vrata in po stopnišču so odhiteli v IV. nadstropje, kjer so takoj pričeli z gašenjem srednjemočnega požara. Ta je verjetno tlel v prostoru za nekaj časa. Hkrati so gasili tudi z zunanje strani. Po približno 10 minutah gašenja jim ga je uspelo pogasiti.

V času požara v tovarni razen varnarjev in vzdrževalcev ni bilo drugih zaposlenih, ker imajo redni letni dopust.

Kljub takojšnji intervenciji je materialne škode po trenutni oceni nad 20 milijonov S din. Preiskava v zvezi z vzrokom požara je še v teku. Vodita jo UJV Ljubljana in preiskovalni sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Osebe tovarne žal ni upoštevalo navodil uprave delovne organizacije v Informativnem listu o obveznih preventivnih ukrepih pred odhodom na kolektivni dopust. Oddelek za varstvo pri delu skupno z organi javne varnosti sistematsko pregleduje vse tiste TOZD, kjer imajo kolektivni dopust. Omenjena kontrola je zelo poostrena.

V. B. R.

ISKRA COMMERCE

v Združenem podjetju „Iskra“ Kranj

TOZD Domači trg

na novo formira tehnično službo za servisno dejavnost, ter zato vabi k sodelovanju več novih sodelavcev:

GLAVNEGA SERVISNEGA TEHNIKA ZA:

- področje dela v telefoniji,
 - področje dela v TV tehniki,
 - področje dela pri alarmnih napravah,
 - področje dela pri usmernikih, varilni tehniki in kegljiščih,
 - področje dela za rotacijske stroje, gospodinske aparate in klimatske naprave,
 - profesionalno in široko potrošnje in akustične naprave.
- Delavci, ki bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu na razpisanih delovnih mestih, bodo:
- samostojno vodili in odgovarjali za vso tehnično problematiko grupe izdelkov,
 - skrbeli za tehnično povezavo med proizvodnjo in servisom,
 - reševali zahtevnejše tehnične probleme servisiranja,
 - skrbeli za vzgojo servisnih in montažnih kadrov, njihovo tehnično opremljenost,
 - skrbeli za tehnično informatiko in
 - kontrolirali izvajanje servisnih del.

Pogoji:

- končna Fakulteta za elektrotehniko, II. stopnja, ustrezne smeri
- 4 leta prakse
- odslužen vojaški rok
- vozniški izpit B kategorije
- 3-mesečno poskusno delo.

Cenjene ponudbe pošljite v roku 10 dni po objavi na naslov: ISKRA COMMERCE, Kadrovsko-socialna služba, Ljubljana, Topniška 58.

ODGOVORNO S ŠTUDENTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

na dva tipična primera — v slovenskem podeželskem mestu je prišla na gospodarsko usmerjeni zavod na prakso japonska študentka angleške literature — in to Dickens! ali kolikor bi lahko pridobil ali koristil študent ekonomije iz daljne dežele v nekem, svoji stroki sorodnem podjetju pri nas. Vrh tega se pa tudi sicer po izkušnjah čas bivanja tujih študentov izkorišča povsem negospodarno; se pač tuji študenti pridružujejo domačim v tem, da jih na službenih mestih, kjer naj bi preučevali globlje stvari, informirajo predvsem samo o raznih hišnih, tretjerazrednih opravilih in opravljanjih, ni nezačilno, da je neka študentka poznala vse resnice o psih, ki jih redijo sodelavci in šefi, ni pa vedela, kaj v oddelku delajo. Skoraj kot narobe obrnjena anekdota je izvenela tudi pripomba neke študentke, češ: najrajši bi dobila službo v Iskri, ker sem po izkušnjah ugotovila, da tam najmanj delajo!

Morda so to izmišljene anekdote, morda je marsikaj odvisno tudi od dovzetnosti študentov samih. In če smo kritični do naše nesmotnosti kadar sprejemamo tuje študente, tako ugotavljamo, da tudi v tujini večkrat nesmotno skrbijo za naše študente in njihov razvoj. Toda vse večja in vse bolj splošna menjava strokovnih izkušenj je danes nujna, gre le za to, da to menjavo povsod še izboljšamo. V osnovi gre povsod za isto: za občutek mednarodne solidarnosti, resničnega smotrnega pristopa pri strokovnem sodelovanju in globokega spoznanja, da so vsi študenti od danes, v bistvu strokovnjaki in upravljalci za jutri.

Mara Ovsenik

Urediti ustrežnejše prehranjevanje

(Sindikalna organizacija Iskre – Elektromehanike razpravljala o načinu in stroških prehranjevanja zaposlenih)

Sindikalna organizacija Iskre – Elektromehanike je na osnovi pri-pomb, ki so jih poslale nekatere osnovne organizacije sindikata iz TOZD v zvezi s prehrano, aprila letos imenovala posebno komisijo. Njen predsednik je bil Simon Đorđević iz TOZD TEA, člani pa Stojan Oblak (TEA), Angel Vidic (TEA), Jože Prelovšek (Števec), Janez Ribnikar (Skupne službe), Iva Vidic (Finančni sektor), Stane Draksler (Merilne naprave) ter Miro Delalut (ATC – Labore).

Komisija je proučila celovito problematiko prehranjevanja v DO ter pripravila tudi predloge za njihovo rešitev. V nadaljevanju prispevka objavljamo ugotovitve, pripombe ter predloge omenjene komisije v neokrnjeni obliki:

Ugotovitve:

a) TOZD Iskra Restavracija Kranj je gostinski obrat družbene prehrane zaprtega tipa s svojim žiro računom in ima do družbe enake obveznosti kot vsi ostali TOZD v Elektromehaniki. Restavracija posluje samostojno brez ostanka dohodka, s tem da krije dajatve TOZD in BOD zaposlenih delavcev. Stroške vzdrževanja, investicijskega vzdrževanja, porabe električne energije in vodarino pa krijejo vsi TOZD Elektromehanike preko skupnih stroškov.

b) Kapacitete restavracije so zadostne v vseh obratih, razen v Savski Loki. Kapacitete delimo na:

- skladiščne
- kuharske
- delilne

Skladiščni prostori so premajhni in ne ustrezajo vsem zahtevam. Kuhinja je tako velika, da je v njej možno kuhati le toliko kot danes, kar pa je absolutno premalo glede na število zaposlenih. Pri tem pa ni možno kuhati za diabetike in dietike. Tudi delilne kapacitete so premajhne, saj je za razdeljevanje toplega obroka le en razdeljevalni pult.

c) Regresiranje je izvedeno z bloki, ki jih je možno uporabiti v vseh obratih restavracije Iskra.

Pred leti je bilo regresiranje izvedeno tako, da smo pokrivali vse stroške restavracije, ne glede na to, koliko ljudi se je hranilo v restavraciji. Danes pa nam družbeni dogovor omogoča individualno regresiranje v taki obliki, kot ga imamo pod pogojem, da imamo organizirano prehrano delavcev.

d) Tople obroke redno pregleduje občinska inšpekcijska služba, ki izdaja ustrezna potrdila o kalorični vrednosti hrane ali pa prepoveduje razdeljevanje toplih obrokov. Za tople obroke v restavraciji Iskra inšpekcijska služba ugotavlja, da je kalorična vrednost zadostna, količinsko ustreza, le da je obrok malo premasten.

e) Zaradi premajhnih delilnih kapacitet nastajajo dolge vrste pri čakanju na topli obrok. Dolge vrste pa so še zaradi drugih vzrokov, od katerih naj omenimo še dva: poleg razdeljevanja toplega obroka pri pultu delijo tudi drugo hladno hrano in pijačo, kar pa zavira hitrejšo razdelje-

vanje toplega obroka. Na topli obrok hodijo tudi iz TOZD, ki v tistem času nimajo odmora.

f) Veliko pripombje bilo na rabate nabavljene hrane (20 %). Komisija je ugotovila, da ima restavracija pri nabavi hrane le 2 % marže, ne pa 20 %, kot ga ima trgovina. Poleg tega grosisti priznavajo tudi 4 % marže v primerih, če je roba takoj plačana. V nasprotnem primeru pa zahtevajo 12 % obresti na neplačane račune.

g) Za kritje stroškov, ki smo jih že omenili, zaračuna restavracija 27 % na ceno nabavljene robe, to je povprečje, pri različnih jedilih pa je ta pribitek različen. Ta pribitek bi bil lahko tudi manjši, če restavraciji ne bi bilo treba pokrivati tudi stroške razbitje inpolomljenega inventarja ter manjkajoče embalaže, steklenic in pribora. S tem bi se izognili čakanju in zamujanju na delovno mesto, kar se danes žal pre pogosto dogaja.

h) Nujno je treba ločiti razdeljevanje toplih obrokov v restavraciji in bifejih od prodaje ostale hrane in pijače. Za slednjo naj bi obstajala posebna prodajna miza, ločena od razdeljevanja toplega obroka.

i) Popoldanski izmeni je treba zagotoviti enake pogoje prehrane kot dopoldanski – blokiranje ločeno od blagajne. S tem bi se izognili čakanju in zamujanju na delovno mesto, kar se danes žal pre pogosto dogaja.

j) Komisija opozarja tudi na higi-eno razdeljevanja obrokov in toplih napitkov, kakor tudi čiščenje miz. Z zajemalko nalivati čaj nad posodo v skodelico je nedopustno.

k) V bifejih je treba omogočiti nabavo kruha po želji: bel in črn, sedaj je na razpolago samo bel kruh.

l) TOZD morajo zagotoviti disciplinopri odhajanju na topli obrok in koriščenju odmora. S tem bi se izognili prevelikemu navalu v tistem času, restavraciji pa bi omogočili kolikor toliko normalno delo.

Na svoji konferenci 26. 6. je sindikalna organizacija sklenila posredovati upravi Elektromehanike zahtevo po čimprejšnji zagotovitvi ustreznih prostorov za razdeljevanje malice in s tem omogočiti prehranjevanje s toplim obrokom vsem ali vsaj večini zaposlenih. Restavracija pa mora po sklepu z omenjene konference že obstoječe kapacitete takoj čim bolj izkoristiti.

V letošnjem juliju je podalo vodstvo restavracije predlog za 40 % podražitev toplega obroka (z dosedanjih 7,00 din na 10,00 din), česar pa sindikalna organizacija Elektromehanike pri dosedanjem načinu regresiranja ni sprejela. Čeprav je bila glede na vsesplošno zviševanje cen podražitev neizogibna tudi v omenjeni TOZD, naj bi po predlogu sindikalne organizacije znašal dnevni regres 8,50 din. Razliko do 10,00 din za ceno toplega obroka bi krili uporabniki sami.

Vendar pa v trenutnem težkem finančnem položaju DO povišanega regresiranja še ne bo možno izvesti takoj. Zato bo višina regresa na dan na osebo predvidoma jeseni ponovno v obravnavi, ker bo vodstvo delovne organizacije skušalo ugoditi zahtevam sindikalne organizacije.

V. B. R.

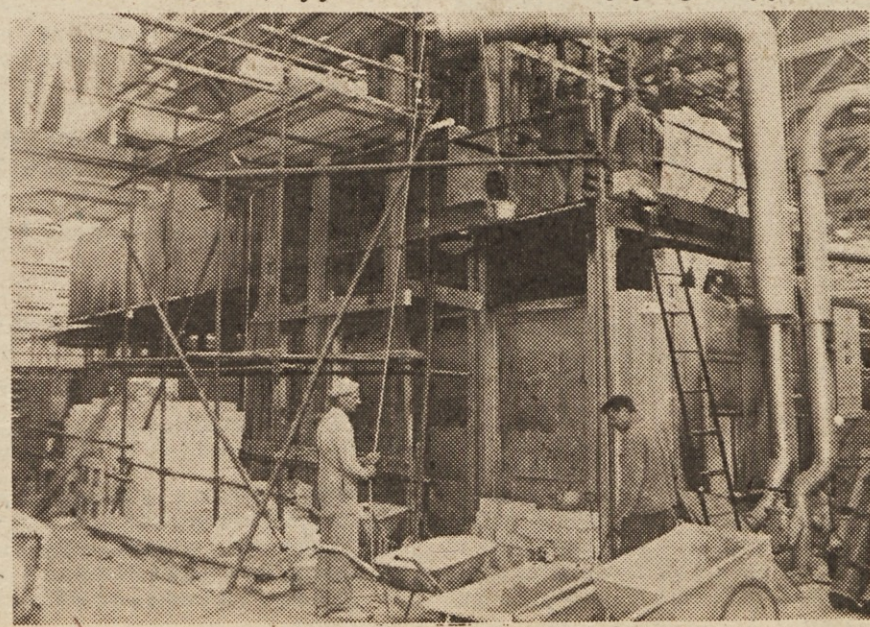
INDUSTRIJA EMO – TOZD POSODA

Obnavljajo velikansko peč

Te dni končujejo v EMO dela pri obnavljanju ene izmed največjih plinskih peči za žganje emajlirane posode v TOZD – Posoda. Dela potekajo dobesečno noč in dan, saj je v inte-

resu celotnega kolektiva, da peč čimprej popravijo, saj žgejo v njej skoraj četrtino vse posode.

Peč je bila zgrajena še pred vojno. Od takrat večji posegi na njej niso bili

Peč velikanka v TOZD Posoda Industrije EMO Celje v remontu.

Z uspehi v I. polletju ne moremo biti zadovoljni

Proizvodnja, s katero spremljamo po stalnih planskih cenah, je znašala komaj 62 % dinamičnega plana, ali dobro četrtino letnega plana, v absolutnem znesku pa celo za dobrih 6 milijonov dinarjev manj kot v preteklem letu.

V prodaji smo lanskoletni znesek sicer presegli za 12 % oziroma v absolutnem znesku za slabih 5 milijonov dinarjev več kot v preteklem letu, toda izpolnili smo šele 30 % letnega plana, oziroma le 70 % dinamičnega plana za prvo polovico leta.

Število zaposlenih je za celih 10 % višje kot v prvi polovici preteklega leta, vendar za 3 % nižje od planirane povprečja za leto 1975, kar kaže na stagnacijo produktivnosti, oziroma na hudo neskladje med zaposlovanjem in dotokom materiala. Povprečni mesečni neto osebni dohodki so bili za 30 % višji od lanskih, kar nikakor ni posledica delovnih uspehov, ampak bolj dejstva, da je bilo treba lanskoletne zelo nizke osebne dohodke popraviti, da se ne bi fluktacija delavcev še povečala in ogrozila izpolnjevanje nalog, ki so pred nami. Povedati je treba, da se je kljub temu v prvi polovici leta zamenjala kar desetina vseh sodelavcev (kar je že zaskrbljujoče). Tudi masa izplačanih bruto osebnih dohodkov je bila občutno višja kot v letu 1974 – skupno za 40 %, ali za okoli 3,5 milijonov dinarjev.

Ker je naraščanje poslovnih stroškov več ali manj splošen pojav, je dokaj razumljivo, da smo – prvič po desetih letih poslovanja, ob polletju ugotovili izgubo v višini 1,5 milijona dinarjev.

Tudi povprečne zaloge so občutno narasle – kar za 28 %, ali za 30 milijonov dinarjev, pri čemer levji delež povečanja zalog odpade na prenos zalog z bivšega Iskra Commerce nazaj v temeljno organizacijo. Postopen prevzem zalog, ugotavljanje kvalitete, kompletnosti in izvoza – je sicer še v teku, vendar kaže, da se bomo morali spoprijeti s kakimi 42 milijoni dodatnih zalog, katere kot kaže po večini niso pokrite s kvalitetskimi obratovalnimi viri, ampak bomo prejeli za kakih 12 milijonov trajnih virov, za ostali del pa se bodo črtale naše terjatve do Iskra Commerce, oziroma bomo tej organizaciji znaten znesek celo dolgovali.

Vprašanju prenosa zalog posvečamo nekaj več prostora v našem zapisu, saj se TOZD ob tem srečuje s številnimi hudimi težavami. Vedeti je treba, da zaloge, ki jih Iskra Commerce vrača TOZD, pomenijo približno polletno proizvodnjo, oziroma dvakratni znesek zalog, ki bi bile za normalno poslovanje potrebne in opravičljive. Na naši temeljni organizaciji, oziroma na skupni prodaji v delovni organizaciji je, da izpelje, kar do leta 1974 ni uspelo – to je, da zaloge gotovih izdelkov zniža na približno 20 do 25 milijonov din. Dokler

nam to ne bo uspelo, je naša TOZD investicijsko nesposobna, saj ne moremo pričakovati (pa tudi plačati ne) kreditnih sredstev, ki bi pokrivala previsoke zaloge.

Prišli smo že do delnega odgovora, zakaj tako nizka proizvodnja v prvem polletju 1975 – v nekaterih panogah smo se odločili za ustavitve proizvodnje, dokler ne normaliziramo zalog (telegrafija).

Prenos zalog je pomenil za TEN še posebno hudo spremembo zato, ker je običajni mesečni finančni priliv s strani Iskra Commerce usahnil, banka pa nam je brez nadomestila „pobrala“ kreditna sredstva, ki smo jih doslej uživali zaradi prodaje prek Iskra Commerce (menični krediti).

Obema tema pojavoma sicer po knjigovodski in bančni logiki ni kaj očitati, kažeta pa na nevsklajane finančne odnose med delovno organizacijo in TOZD, saj je videti, da smo TOZD, kateri se je ob tržno utemeljenem povečanju proizvodnje kreditna masa celo znižala za okoli 10 milijonov dinarjev.

Ker se je zataknilo tudi pri pridobivanju kreditov za druge namene (krediti za prodajo investicijske opreme, za osebne dohodke), je redni dotok repromateriala hudo trpel in še trpi. Na carini in v skladiščih tovarne se kopičijo nekompletne zaloge. Letos se nam je po desetih letih tudi prvič primerilo, da je moral del sodelavcev na prisilni „dopust“.

V takem položaju, ko smo se po eni strani odločili za določeno znižanje tistega dela proizvodnje, kjer so zaloge previsoke, po drugi strani pa so motnje v financiranju proizvodnje zelo hude, so še v poudarjeni obliki prišle na dan vse tiste notranje slabosti, ki jih v poslovanju tovarne poznamo, pa smo jih z uspehi na drugih področjih nekako nadomeščali: neenakomerni mesečni obseg proizvodnje, previsoke zaloge repromateriala, izredno dolgi pretočni časi, navezanost na uvoz, pogostne spremembe načrtov in ostale „domače“ napake, katerih smo se lotili v „stabilizacijskem načrtu“. Tega smo sprejeli v marcu letos in ga v juniju dopolnili z ukrepi, ki jih je skupno določila delovna organizacija Elektromehanika.

V zadnjih dveh letih, posebno pa letos močno čutimo tudi, da je nekatere delavce-predvsem strugarje, kleparje in druge, zelo težko pridobiti, kar nam posebno letos povzroča hude notranje težave in dodatno vpliva na neusklajenost med dotokom repromateriala in dogotavljanjem prodajnih artiklov.

V obdobju od junija do septembra kakšne bistvene spremembe v poslovanju niti ne moremo pričakovati tako, da vsa teža reševanja letošnjega položaja ostaja na zadnji četrtini leta.

Cilji za to leto so torej skromni, a kljub temu pomembni: znižati zaloge predvsem gotovih izdelkov, do določene mere sanirati finančni uspeh in okrepiti notranjo organizacijo do take mere, da izpolnitev velikih nalog v naslednjih letih ne bo ogrožena!

M. Kačič

RAZŠIRITEV RRC POTRJENA

(Nadaljevanje z 2. strani)

večanju stroškov razpolagali partnerji kar z 200 % večjimi zmogljivostmi, kar dokazuje racionalnost investicije. Poslovni odbor RRC je zato na svoji sedji 16. julija sprejel sklep, da vsi partnerji podpirajo nabavo računalnika Cyber 173, ki bo instaliran v prvem četrtletju 1976, vsi partnerji pa bodo do 15. septembra letos obvestili RRC, v kakšni meri povečujejo svoj delež v zmogljivosti.

Okrog razširitve RRC je aktivno sodeloval tudi Iskra CAOP. Več o tem delu pa nam je povedal ing. Miodrag Stapski, direktor CAOP. „Vseskozi smo se zavzemali za rešitve, ki so v skladu s srednjeročnimi interesi Iskrinih uporabnikov računalniških zmogljivosti v RRC, upoštevajoč sedanje stanje. Ker dolgoročno rešitev problema uporabe računalništva v ZP Iskra še ni splošno sprejeta, sta bili za nas predvsem pomembni kategoriji racionalnosti in pa primerna uporabnost računalniških kapacitet v zvezi z razvojem naših informacijskih sistemov.“

„Iskra ima v RRC na razpolago 13 % skupnih kapacitet RRC, ki jih uporablja (več ali manj) 35 TOZD in ZP. Naša investicija v nakup instalirane računalnika je znašala prav tako 13 % celotne vrednosti. Pri tem so nekatere tovarne in bivši ZZA vložili 6,5 %, bivši IC pa tudi 6,5 %, ob investiciji pa so se partnerji obvezali tudi za kritje proporcionalnega deleža obratovalnih stroškov.“

„Skupne kapacitete, ki so na razpolago Iskre, uporabljamo v letu 1975 praktično v celoti, čeprav po teoretičnih izračunih obstojajo še manjše rezerve. Že ob koncu leta 1974 so se uporabniki iz Iskre dogovorili, da se v letu 1975 pokrivajo skupni obratovalni stroški v RRC po dejansko evidentiranih eksploatacijskih računalniških kapacitet. Določena je bila enotna cena za enoto računalniške kapacitete, ki velja za vso Iskra in je s tem prišlo do najbolj pravične porazdelitve kritja obratovalnih stroškov, ki

bodo za Iskrine uporabnike v letu 1975 znašali okrog 3.450.000 din. Dokončno bo treba rešiti tudi pravice iz investicijskih deležev, kjer je najbolj odprto vprašanje investicijskega deleža IC, in ga bo treba ob dokončni delitvi tega pravilno rešiti.“

„Če se povrnem na problem razširitve RRC v luči Iskrinih uporabnikov ponovno povem, da je 13 % celotnih kapacitet RRC na razpolago Iskre. Če vzamemo teh 13 % za 100 % Iskrinih kapacitet, v letu 1976 pričakujemo realno povečanje potreb po računalniških kapacitetah za 60 %. Dodatne zahteve ob reorganizaciji znašajo 8 %, uvajanje obdelav v TOZD, ki še nimajo obdelav in pa uvajanje novih obdelav v TOZD, ki te že imajo, bo znašalo 12 %, potrebe po redni eksploataciji na komercialnem področju so se povečale za 25 %, kosovno procesiranje in planiranje proizvodnje pa zahteva povečanje v višini 15 %. Ocena dodatnega povečanja obratovalnih stroškov se zaradi nakupa novega računalnika praktično ujema z oceno povečanja obsega obdelav in sicer že v letu 1976. To pa pomeni, da bi cena za enoto računalniške kapacitete v primerjavi z obsegom obdelav ostala za leto 1976 nespremenjena (neračunajoč vpliva inflacije), oziroma, da bo v letih 1977, 1978 in 1979 ta cena padala. Odvečne kapacitete bi prispevale k večji ažurnosti obdelav, omogočale bi priključitev večjega števila terminalov in bi bile nujna rezerva za razširjanje obdelav v naslednjih treh letih.“

„Če naredim nekoliko pesimističen povzetek navedenih dejstev, bi rekel, da bi ob vložku zbranih amortizacijskih sredstev v investicijo za nakup novega računalnika v RRC Iskrini uporabniki pridobili vsaj še enkrat toliko računalniških zmogljivosti kot jih imajo sedaj. Obratovalni stroški v letu 1976 bi se povečali za okrog 80 % ali 2.760.000 din in bi bili tako skupni obratovalni stroški v letu 1976 6.210.000 din. S tem bi zagotovili nemoten razvoj zastavljenih informacijskih sistemov v že začrtani smeri.“

„V Iskra CAOP ocenjujemo, da bi pozitivna odločitev Iskrinih uporabnikov bila vsekakor racionalna, smotrna in nujno potrebna,“ je sklenil svoje razmišljanje o pristopu Iskre k razširitvi RRC ing. Miodrag Stapski.

Industrija EMO Celje bo po končani počitniški sezoni pripravila za vse člane kolektivov ZP Iskra prodajo praktičnih paketov svojih izdelkov in posameznih artiklov po zelo znižanih cenah in po ugodnih kreditnih pogojih.

Podrobnosti o tej prodaji bomo še objavili.

Obiskali smo Industrijo elementov za elektroniko — TOZD Magneti na Stegnah

V kompleksu naših tovarn na Stegnah je bila TOZD Magneti cilj tokratnega obiska. S svojo zunajostjo in podobo nikakor ne impresionira, le silos za pesek pred pravokotno proizvodno halo daje slutiti, da v njej proizvajajo izdelke, specifične po svojih lastnostih. To so, kot pove že naslov tovarne, magneti, ki jih proizvajajo edini v Jugoslaviji.

Začetki tovarne segajo še v leto 1948, ko se je v metalurškem inštitutu porodila potreba po proizvodnji litih magnetov. Ker potrebne opreme in naprav ni bilo moč dobiti, so z lastnimi močmi in znanjem naredili prvo peč in generator. Leta 1951 je stekla prva proizvodnja magnetov v doma izdelani napravi z iskriščem s frekvenco 20000 Hz.

Naslednje leto so se preselili v opuščeno stavbo na Celovski cesti, kjer so nekaj proizvajali sladi, in začeli proizvajati magnetne v 10 kg peči z laboratorijskim generatorjem s frekvenco 10.000 Hz. Leta 1953 so dobili nov generator z motorjem in pa indukcijsko peč, ki je naenkrat lahko stalila do 20 kg litine.

Tako so bili dani pogoji za proizvodnjo magnetov Alnico, to je magnetov, sestavljenih iz aluminija, niklja in kobalta. Te magnetne so predvsem uporabljali za zvočnike, kmalu pa so

Gluhonemi Vlado Kordež dela na prvi croning peska.

tehnologijo izboljšali tako, da so poleg magnetov Alnico 120, ki so jih vgrajevali v zvočnike, začeli proizvajati še magnetne Alnico 190, Alnico 400, Alnico 400 K in celo Alnico 500.

Ko so v zvočnike začeli vgrajevati feritne magnetne, ki so občutno cenejši, so v TOZD Magneti poleg litih začeli proizvajati še stiskane in sintrane magnetne, katerih tehnologija je precej bolj zahtevna.

Seveda pa je proizvodnja lahko zaživel v polnem razmahu šele, ko se je tovarna leta 1956 preselila v nove prostore na Stegnah 21, ki jih nespremenjene uporablja še danes.

Magnetne s Stegen vgrajujejo v televizorje, v eno in trifazne števec, uporabljajo jih v magnetih vžigalnikih, v preciznih instrumentih, ki jih proizvajajo v Iskrini tovarni v Otočah, v raznih separacijah, za odvajanje železnih opilkov iz raznih strojev, vgrajujejo jih v tahometre, pa tudi v igrače kot so električne lokomotive, razni motorčki, itd.

Pavla Obrenovič opravlja mehansko kontrolo magnetov.

Največ jih prodajo v Iskrine tovarne: Elektromehaniko, Industrijo avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici, v Mehanotehniko in Teleoptik.

4 ISKRA
Številka 29—9. avgust 1975

Radmila Vojkovič stiska stiskance za sintranje.

Del proizvodnje tudi izvažajo, predvsem v Siemensovo tovarno v Italijo, s katero imajo dolgoročno pogodbo, in pa v Avstrijo.

Lani so izvozili 15 % proizvodnje v vrednosti 140.000 dolarjev, na domačem trgu pa so prodali za 15.000.000 dinarjev magnetov. Kot nam je povedal dipl. ing. Alojz Sever, direktor TOZD Magneti, pa s svojimi izdelki izredno težko prodrejo na tuja tržišča, saj s ceno pa tudi kvaliteto niso najbolj konkurenčni, kajti s svojimi izdelki z izredno nizkimi cenami so na svetovnem trgu uspeli Japonci, pa tudi znane tovarne kot Philips, Krupp in DRW so se s svojimi izdelki utrdili na svetovnem trgu.

Ko smo si z vodjem proizvodnje Miloradom Miloradovičem ogledali proizvodne prostore, si nikakor nisem mogel predstavljati, da v teh prostorih lahko ustvarijo takšno proizvodnjo. Talilna peč, 160-tonska stiskalnica, nekaj kupov kalupov, zaboji magnetov raznih velikosti in oblik, brusilnica, drobilec peska, so skoraj vsi stroji, ki so potrebni za proizvodnjo magnetov. Seveda pa se tehnologija izdelave litih magnetov razlikuje od tiste za stiskane in za sintrane magnetne.

Za proizvodnjo litih magnetov najprej zmešajo surovine: aluminij, nikelj, kobalt, baker, železo in za nekatere vrste tudi ferrotitan v točno

Taljenje aluminija v talilni peči.

slaviji, ki je osvojila proizvodnjo kalupov iz croning peska.

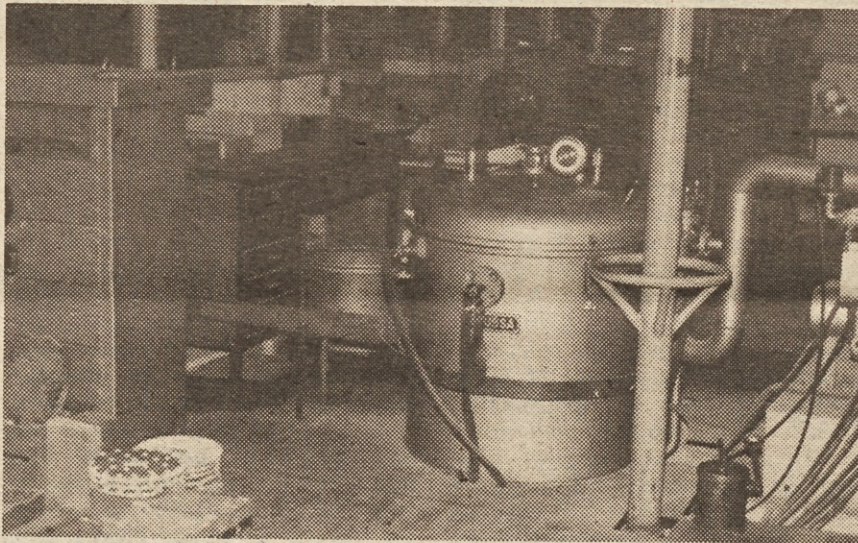
Ko se litina po vlitju ohladi, se pesek razsuje in nalitki gredo v grobo čiščenje v bobne. Po čiščenju in prvi kontroli gredo vlitki še v termično obdelavo, ko jih žarijo pri določeni temperaturi, nato pa ohlajajo v magnetnem polju. Po prvi termični obdelavi vlitke še drugič termično obdelajo, nato pa jih, če je potrebno, še zbrusijo — planparalelno, ali pa okroglo, glede na potrebe naročnika. Sledi še končna magnetna in dimenzijska kontrola in magneti so pripravljeni za dobavo kupcu.

Pri stiskanih magnetih je ves postopek do brušenja enak, nato pa

Vinka Lalovič magnetne pred brušenjem zaliva v mavec.

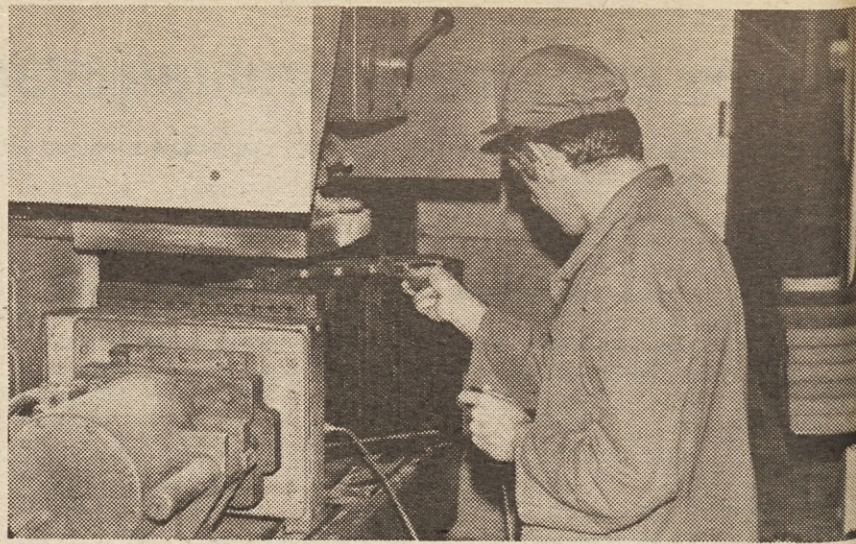
litino zdrobijo, ji dodajo posebne smole in nato v 160-tonski stiskalnici stisnejo to maso v željene oblike.

Vakuumska peč za sintranje.

Sintrane magnetne pa izdelujejo iz prahov aluminija, kobalta, bakra, niklja, železa in ferrotitana, dodajo veziva in maziva, sledi stiskanje in pa sintranje — to je žganje v vakuumski peči. Po postopku sintranja izdelujejo predvsem magnetne, za katere se zahteva točnejše dimenzije in so bolj zapletenih oblik. Po sintranju sledi še termična obdelava, medtem ko brušenje ni potrebno.

Surovine za izdelavo magnetov so v glavnem domače, saj jim železo dobavlja železarna Jesenice, ki zanje vlije posebno saržo, kajti železo mora imeti izredno nizek odstotek ogljika, aluminij Impol iz Slovenske Bistrice, baker dobijo iz Bora, letno pa uvozijo 24 ton kobalta in enako količino niklja ter nekaj ferrotitana, kajti za te

Strojno pečenje croning form-opravlja Ljuba Lukič.

surovine se zahteva izredno visoka čistota, kar 99,9 % in jih je moč dobiti le v tujini.

V TOZD Magneti se zavedajo, da še niso osvojili vrhunske kvalitete proizvodov in da je to tudi eden izmed vzrokov, da še več proizvodnje ne izvažajo. Zato so sedaj njihova glavna prizadevanja usmerjena v izboljšanje kvalitete magnetov, oz. tehnologije izdelave.

Kot smo že omenili, so prvi v Jugoslaviji začeli liti litino po croning postopku, ki daje kvalitetnejšo površino odlitka, sedaj pa bodo skušali izdelovati še čistejšo površino tako, da bodo lahko proizvajali tudi magnetne kvalitete Alnico 900. Izboljšanje tehnologije pa bodo dosegli v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan, Smelt pa jim pravkar izdeluje investicijski elaborat o razširitvi proizvodnje. Kot so nam zatrjevali, licence ne bodo kupovali, saj imajo potem omejeno tržišče, vezani pa so tudi na določene surovine in stroje. Z razširitvijo proizvodnje

Seveda so se tudi v TOZD Magneti vključili v stabilizacijski program. Stalno izboljševanje ekonomičnosti poslovanja bo njihova glavna naloga. Predvsem bodo skušali zmanjšati delež bolniškega staleža, ki je sedaj precej visok. Kljub temu pa je vodstvo tovarne s svojimi delavci, ki so pretežno iz drugih republik, zadovoljno, še posebej pa so pohvalili nekaj gluhonemih delavcev, ki so se uspešno vključili v proizvodni proces.

Delovni kolektiv TOZD Magneti, komaj 66-članski, se torej uspešno upira vsem težavam in upajo, da si bodo po zgraditvi novih proizvodnih prostorov poleg sedanjih in po izboljšanju tehnologije lahko odrezali večji in boljši kos kruha ter se uspešneje uveljavili tudi na svetovnem trgu.

France Kmetič

Anton Korošec tik pred vlivanjem litine v kalupe.

Dušan Ljopojevič drobi surovine za pršane magnetne.

Tehnično obdelavo magnetov in ohlajanje v magnetnem polju opravlja Dušan Popovič.

Iskra
Industrija za avtomatiko
Ljubljana, n. sol. o.

objavlja prosta delovna mesta za

TOZD Tela, n. sol.

1. PRIPRAVLJALEC PROIZVODNJE

Pogoj: inženir elektrotehnike in 2 leti delovnih izkušenj.

2. ORODJAR

Pogoj: orodjar in 5 let delovnih izkušenj.

3. STRUGAR

Pogoj: strugar in 1 leto delovnih izkušenj.

4. REZKALEC

Pogoj: rezkalec in 1 leto delovnih izkušenj.

5. FINOMEHNIK

Pogoj: finomehnik in 1 leto delovnih izkušenj.

Delo se združuje za nedolčen čas s posebnim pogojem uspešno opravljenega poskusnega dela.

Vabimo vas, da pošljete vloge v 10 dneh po objavi kadrovske službi, Ljubljana, Savska cesta 3.

O sklepu vas bomo obvestili v 15 dneh po seji odbora za medsebojna razmerja.

**DOPIŠUJTE
V ISKRO**

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

O USTANOVITVI KOORDINACIJSKEGA SINDIKALNEGA ODBORA IN NJEGOVH ORGANOV V SOZD ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE LJUBLJANA

Predlog

Na podlagi 41., 42. in 43. člena statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov Zveze sindikatov Slovenije se osnovne organizacije sindikata SOZD Elektrokovinske industrije Ljubljana:

1. OOS
2. OOS
3. OOS
- itd. OOS

sklenile naslednji

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Osnovne organizacije sindikata (v nadaljevanju OOS) s tem samoupravnim sporazumom ustanavljajo Koordinacijski sindikalni odbor v SOZD Elektrokovinske industrije Ljubljana (v nadaljevanju KSO).

Sedež KSO je v Ljubljani, Prešernova 27. KSO ima svoj pečat z naslovom: Koordinacijski odbor osnovnih organizacij sindikata SOZD Elektrokovinske industrije Ljubljana in emblemom sindikatov Slovenije.

2. člen

KSO deluje v mejah pristojnosti, ki so jih določile OOS zaradi uresničevanja skupnih interesov članov sindikata ter ima zlasti naslednje pravice in dolžnosti:

- sprejema program dela
- obravnava in usklajuje zadeve, ki so skupnega pomena za več ali za vse ustanovitelje
- omogoča usklajevanje dela in akcij OOS pri uresničevanju tistih interesov delavcev, ki jih je zaradi načina samoupravne organiziranosti smiselno uresničevati le na združenih ravni,
- vodi skupno organizirane akcije,
- daje pobude ustanoviteljem za njihovo dejavnost pri uresničevanju interesov delavcev,
- pomaga OOS pri izpolnjevanju njihove organiziranosti in delovanja,
- opravlja druge naloge po tem sporazumu ter dela po sprejetem programu,
- usklajuje in razvija samoupravne odnose v SOZD,
- predlaga kandidatne liste za člane organov upravljanja in sodeluje pri izbiri kandidatov za poslovodne organe SOZD.

II. ORGANIZACIJA DELOVANJA

3. člen

KSO je stalno delovno telo osnovnih organizacij sindikata; sestavljajo ga delegati OOS tako, da ima vsaka OOS po enega delegata.

Mandatna doba delegatov traja 4 leta, vendar lahko vsaka delegacija OOS odpokliče svojega delegata in izvoli na njegovo mesto drugega.

4. člen

KSO deluje na sejah. KSO je sklepčen, če je na seji navzočih najmanj 2/3 delegatov.

Delegat v koordinacijskem sindikalnem odboru se mora ravnati skladno z usmeritvijo ali stališčem svoje osnovne organizacije sindikata, ima pa tudi pravico in dolžnost, da skupno z delegati drugih osnovnih organizacij išče najustreznejšo rešitev in prispeva k sporazumu o taki rešitvi.

KSO sklepa z javnim glasovanjem tako, da ima vsak delegat posamezne OOS PO en glas. Sklep je sprejet, le če so se zanj opredelili soglasno vsi delegati. Če se pri glasovanju ugotovi, da se stališča delegatov razlikujejo v vsebinskem pogledu, zaradi česar eden ali več delegatov ne soglaša, se odločanje preloži na naslednjo sejo ter se medtem izvede usklajevalni postopek.

Za odločanje po vseh drugih vprašanjih pa je sklep veljaven, če je sprejet z 2/3 večino prisotnih delegatov.

Sprejeti sklepi KSO zavezujejo vse OOS, delegate KSO ter njihove organe.

5. člen

Usklajevalni postopek se izvede na ta način, da predsednik KSO seznani vse tiste OOS, katerih delegati se s predlogom niso strinjali z vprašanjem, ki ga je potrebno uskladiti obnem z vsemi stališči ter s predlogom sporazumne razrešitve. Če tudi po tem postopku OOS po svojih delegatih niso enotne, lahko KSO odloči z 2/3 večino prisotnih delegatov, vendar ti sklepi KSO zavezujejo le tiste OOS, katerih delegati so se za sklep odločili. Velja pa tudi za tiste OOS, ki so naknadno dale pisмено soglasje k sklepu.

6. člen

Izvršilni odbor KSO sestavljajo: predsednik, podpredsednik, sekretar, delegati ZSM SOZD, delegati ZZB SOZD in delegati sindikalnih konferenc DO. KSO na prvi seji z javnim glasovanjem za dobo 4 let izvoli izmed svojih članov predsednika, podpredsednika in sekretarja.

III. NALOGE IZVRŠILNIH ORGANOV KSO

7. člen

IO je stalni izvršilni organ KSO in ima naslednje pristojnosti:

- sprejema ukrepe za uresničevanje letnega delovnega načrta KSO,

- izvaja sklepe KSO in njegovih organov,
- pripravlja gradivo za delo KSO,
- pripravlja predlog programa dela in akcij KSO,
- opravlja naloge iz pristojnosti po tem sporazumu in druge naloge, za katere ga pooblasti KSO.

8. člen

Predsednik KSO opravlja zlasti te naloge:

- sklicuje in vodi seje odbora (in njegovega IO),

- skrbi za uresničevanje delovnega programa in drugih sklepov odbora,
- predstavlja odbor v političnih razmerjih z drugimi organi in organizacijami,
- podpisuje sklepe in druga stališča odbora,
- opravlja druge naloge po sklepih odbora (in IO).

Podpredsednik odbora pomaga predsedniku pri opravljanju njegovih nalog in ga nadomešča v njegovi odsotnosti.

9. člen

Sekretar koordinacijskega sindikalnega odbora opravlja zlasti te naloge:

- pripravlja in organizira sklic seje odbora (in IO),
- pomaga predsedniku pri uresničevanju dogovorov odbora in skrbi za pregled njegovega delovanja,
- skrbi za uresničevanje načela javnosti v delovanju odbora,
- po dogovoru s predsednikom sodeluje z drugimi organi sindikata in drugih organizacij,
- podpisuje naloge za gotovinska izplačila iz sredstev odbora in opravlja druge finančne zadeve za odbor,
- opravlja druge naloge po sklepu odbora (in njenega IO)

10. člen

KSO se pri svojem delu opira tudi na politične pobude organizacije ZKS v TOZD, delovnih organizacijah in SOZD, ki zadevajo program nalog KSO in način njihovega uresničevanja.

KSO je tudi sam pobudnik za skupno obravnavanje vprašanj, ki se nanašajo na samoupravni položaj delavcev v združenem delu in zato stalno sodeluje z organizacijami ZKS, ZSMS, ZZB, samoupravnimi organi in strokovnimi službami.

11. člen

KSO ima dolžnost organizirati in usmerjati razprave med članstvom OOS o vseh pomembnejših samoupravnih aktih, ki zadevajo položaj delavcev v združenem delu.

KSO posreduje samoupravnim organom na ta način ugotovljeno mnenje in pa pripombe članov OOS.

12. člen

KSO dela po programu nalog, ki ga za vsako leto sprejme na seji. Pri sprejemu programa nalog upošteva pobude ustanoviteljev pa tudi stališča in sklepe pristojnih organov sindikata. Med letom se program nalog dopolnjuje s stališči in sklepi o posameznih vprašanjih.

13. člen

KSO se sestaja najmanj enkrat letno ozirna po potrebi.

NADZORNI ODBOR

14. člen

KSO izvoli nadzorni odbor, ki ga sestavlja 5 delegatov. Nadzorni odbor kontrolira finančno in materialno poslovanje KSO.

Nadzorni odbor mora o svojih ugotovitvah najmanj 2 krat letno obveščati KSO.

KSO mora obravnavati ugotovitve in predloge nadzornega odbora.

Nadzorni odbor ima pravico in dolžnost, da obvešča o svojih ugotovitvah vse OOS.

KOMISIJE

15. člen

Pri KSO delujejo naslednje stalne koordinacijske komisije:

1. komisija za nadaljnji razvoj samoupravljanja in integracijske procese,
 2. komisija za šport in rekreacijo,
 3. komisija za kulturno dejavnost,
 4. komisija za socialno problematiko,
 5. komisija za aktivnost žena,
 6. komisija za družbeno ekonomske odnose.
- Poleg stalnih komisij lahko KSO ustanovi tudi občasne komisije.

V vsaki komisiji ima posamezna sindikalna konferenca DO po enega delegata. Vsaka komisija ima predsednika in namestnika, ki se ju izvoli na prvi seji. Delokrog posamezne komisije določa KSO s sklepom o ustanovitvi oziroma imenovanju. Komisije imajo svoje naloge po programu in koordinirajo izvajanje akcij med OOS in sindikati DO.

AKTIV MLADIH DELAVCEV

16. člen

V okviru KSO se organizira aktiv mladih delavcev. Sestavljajo ga delegati KSO, ki so mlajši od 27 let.

Aktiv mladih delavcev se konstituira tako, da izvoli sekretarja po potrebi pa tudi sekretariat in druge organe.

Aktiv mladih delavcev se sestaja po potrebi, še posebej pred sejo KSO in v okviru pristojnosti KSO obravnava vprašanja, ki posebej zadevajo interese mladih ljudi.

KSO mora obravnavati stališča mladih delavcev preden sklepa o zadevi, ki jo je obravnaval aktiv.

Aktiv mladih delavcev v KSO lahko deluje tudi po pooblastilih aktivov mladih delavcev v OOS.

Aktiv mladih delavcev omogoča programsko in akcijsko povezovanje odbora z organizacijo ZSM v SOZD.

IV. ZDRUŽEVANJE SREDSTEV

17. člen

OOS so sporazumne, da v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD ZP Iskra in SOZD Elektrokovinska industrija Ljubljana, združujejo finančna sredstva za delovanje in namene:

- sindikalne organizacije
- mladinske organizacije
- zveze združenj borcev
- organizacije ZK
- za športno in rekreacijsko dejavnost
- za ostale skupaj dogovorjene akcije po programu dela.

18. člen

OOS so sporazumne, da preko TOZD zagotavljajo ter združujejo sredstva potrebna za osnovno dejavnost KSO in njegovih organov, v okviru celotnega financiranja družbenopolitičnih organizacij. Na osnovi sprejetega finančnega načrta KSO prispevajo OOS finančna sredstva glede na število članov OOS po stanju 1. 1. tekočega leta. Ta sredstva se nakazujejo na skupni račun pri KSO, za vsako četrtletje vnaprej.

19. člen

Za uresničevanje akcijskega programa KSO pa OOS v TOZD zagotavljajo sredstva ter jih namensko združujejo in sicer za tiste vsakoletne akcije, oz. dejavnosti, za katere so se predhodno odločile, da bodo v njih sodelovale. Stroški akcije oz. dejavnosti se porazdelijo glede na število zaposlenih v posamezni sodelujoči OOS.

Za celoletne dejavnosti morajo OOS zagotoviti sredstva za vsako četrtletje vnaprej, za enkratne cilje pa po sprejetem kronološkem redu za en mesec vnaprej, glede na predračun stroškov, medtem, ko se dokončni obračun izvrši v treh mesecih po izvršeni akciji.

V. PREHODNE DOLOČBE

20. člen

Dokler obstaja samoupravna organiziranost na ravni SOZD Iskre in SOZD Gorenje, je temu ustrezno tudi delovanje in organiziranost sindikata.

Zaradi koordiniranih akcij in delovanja v cilju odprave štiri nivojske organiziranosti, so delegati vseh organov KSO na nivoju SOZD Elektrokovinske industrije Ljubljana istočasno tudi delegati sindikalnih organov na nivoju SOZD Gorenja in Iskre.

Enako se v tem prehodnem obdobju vrši tudi združevanje sredstev in financiranje posameznih akcij po potrebah v posameznih SOZD in skupaj.

21. člen

Spremembe določil samoupravnega sporazuma lahko predlaga vsaka OOS. Postopek za uveljavitev sprememb ali dopolnitev sporazuma pa je enak kot sprejem samoupravnega sporazuma KSO.

22. člen

Ta sporazum stopi v veljavo z dnevom sprejema po pooblaščenih delegatih OOS.

Predsedstvo sindikalne konference
ZP ISKRA
LJUBLJANA
Prešernova 27

VSEM OO SINDIKATA V ZP ISKRA

Republiški odbor sindikata delavcev kovinske in elektro industrije SR Slovenije je zadolžil sindikalno organizacijo ZP Iskra, da izvrši analizo ustavne organiziranosti TOZD v Iskri.

Vse Osnovne organizacije sindikata v ZP Iskra naprošamo, da po vprašalniku izvrše temeljito analizo ter o svojih ugotovitvah pisмено obveste predsedstvo sindikalne konference ZP Iskra. Vaše ugotovitve in predlogi bodo osnova za obravnavo na konferenci sindikata ZP ISKRA, katere bo predvidoma 25. avgusta 1975 v Ljubljani.

Vsebinske osnove za politično delovanje

Politična bitka za dosledne samoupravne odnose tudi v SOZD ni enostavna, niti lahka. Zahtevnost nalog terja temeljito presojo predvsem o tem, kako je napredovala politična zavest delavcev v TOZD za nove revolucionarne

samoupravne odnose. Ta je po splošni presoji dovolj visoka. Skladno s tem pa tudi znanje in usposobljenost za obvladovanje vsebine novih samoupravnih odnosov. Akcija pa je nedvomno lahko in mora biti bistven prispevek, da se ta zavest, znanje, usposobljenost in pripravljenost bistveno poveča na osnovi konkretnih rezultatov. To pa je tudi najpomembnejši cilj akcije. Da bi to dosegli, pa moramo biti pripravljeni tudi za odpore, predvsem - že preživele miselnosti, ki ovira delavce, da bi resnično postali nosilci in odločilni dejavnik sodobnih samoupravnih odnosov. Zato je potrebna ostra kritičnost do pojavov miselnosti o kolektivni lastnosti nad družbenimi sredstvi, ter po mnenju in biro-tehnokreativnem in drugim negativnim pojavi. V skrajnem primeru bo zato morda kje potrebno uporabiti tudi politična sredstva, da se taki odpori zlomijo, če ne drugače tudi s političnimi sankcijami do posameznikov, tako kot je to možno tudi v sindikatih.

Učvrstitev združevanja dela in sredstev v SOZD nedvomno terja doseženo stanje opremljenosti produkcijskih procesov in zagotavljanje njihovih učinkov na osnovi vedno bolj učinkovitih produkcijskih sredstev. V naših razmerah namreč za možnosti teh učinkov bistveno oziroma bolj ali manj zaostajajo poslovno organizacije in samoupravne rešitve tudi v SOZD. Iskranje teh rešitev tako ne more biti prepuščeno stihiji, zato je potrebno njihovo pravočasno iskanje vzpodbujati, terjati in premagovati tudi s politično aktivnostjo. Samo tako bo politična dejavnost v resnično oporo samoupravljanju, ki je tudi edina pot razreševanja teh nalog, ko so najdene tudi strokovne rešitve.

V naših družbenoekonomskih razmerah je ta naloga nedvomno zelo nujna, ker kot rečeno pogojuje hitrejši razvoj produkcijskih sredstev v sedanjih stopnji razvoja, predvsem hitrejši razvoj samoupravnih in poslovnih rešitev, kot te možnosti odpira in terja nova ustava. To je torej pogoj za večje gospodarske in družbene učinke in s tem pogoj za hitrejši družbeni razvoj.

Predsedstvo sindikalne konference ZP Iskra na pobudo republiških sindikalnih organov meni, da je v sleherni TOZD potrebno ugotavljati:

1. Ali so nosilci združevanja dela in sredstev resnično delavci v TOZD, ali so pri tem zagotovljeni pogoji, da o rezultatih svojega dela sami odločajo.

2. Ali so na osnovi določil v samoupravnem sporazumu posamezne SOZD dane možnosti za resnično združevanje dela in sredstev in ali je ta stopnja združevanja taka, da omogoča čvrsto ekonomsko in socialno varnost vseh združenih delavcev.

3. Ali so jasno opredeljeni cilji združevanja in ali so ti cilji realni in skladni s splošnimi družbenimi cilji na osnovi ekonomske perspektive.

4. Ali so podane osnove za namensko združevanje sredstev na osnovi skupnih razvojnih programov izraženih v vseh TOZD tako za enostavno kot za razširjeno reprodukcijo in če se res po njih dela.

5. Ali je možno po samoupravni poti obvladovati medsebojne dohodkovne odnose tako, da se prek tržnih ali drugačnih cen medsebojno ne odtuji rezultatov dela.

6. Ali so podane možnosti samoupravnega ugotavljanja bilance stanja in bilance uspeha, predvsem še pri skupnih zlaganjih na osnovi skupnega rizika in delitvi rezultatov.

7. Ali so v samoupravnem sporazumu in drugih aktih izdelani dosledni postopki za sprejemanje odločitev glede skupnega gospodarjenja in skupnih ciljev.

8. Ali so določene obvezne sestavine skupnih načrtov razvoja kot je investicijska politika, kadrovska politika, nabavno-prodajna politika, politika doseganja učinkov in finančna politika, ali ti programi slone na programih v TOZD.

9. Ali je jasno opredeljena skupna in posamična odgovornost za izvajanje opredeljenih ciljev in sprejetih sklepov.

10. Ali so za združevanje dela in sredstev predvideni načini, pogoji, postopki, nameni uporabe in kdo upravlja.

11. Ali so zagotovljene možnosti za učinkovito združevanje sredstev poslovnih skladov, obratnih sredstev, amortizacije in drugih rezultatov minulega dela in uresničevane pravice njihovih nosilcev.

12. Ali so zagotovljene osnove, kriteriji in merila za skupno vrednotenje pogojev in rezultatov dela in njegovo delitev v vseh TOZD kot podlaga za vrednotenje pogojev gospodarjenja.

13. Ali so dovolj jasno urejeni dohodkovni odnosi med TOZD v okviru OZD.

14. Ali obstajajo vzroki za dezintegracijske težnje in pod kakšnimi subjektivnimi vplivi.

15. Ali so delavci v TOZD tisti, ki odločajo o vseh statusnih spremembah in drugih neodtujljivih pravicah.

16. Ali so podane osnove za dosledne delegatske osnove in ali so jasno obdelani vsi samoupravni postopki za uresničevanje samoupravne politike po obliki in vsebini.

17. Ali je jasno razmejen odnos med samoupravnimi organi in poslovnimi organi in na tej podlagi razmejena odgovornost in pristojnost, pravice in dolžnosti.

18. Ali so podane osnove in pogoji za soglasno sklepanje na skupnem delavskem svetu OZD in SOZD ZPI.

19. Ali so skladno z nalogami in potrebami konstituirani poslovni organi.

20. Ali je dosledno oblikovana samoupravna delavska kontrola za samoupravne nivoje TOZD, OZD in SOZD in kakšni so pogoji za njeno delovanje.

21. Ali so podana pravna in materialna zagotovila za dosledno izvajanje samoupravnega sporazuma OZD in ZP Iskra.

ZP ISKRA
Ljubljana, 31. 7. 1975
Predsedstvo sindikalne konference
Jože ČEBELA

Društvo likovnikov ZP Iskra

Želja likovnikov ZP Iskra, da bi se organizirali je stara že več kot 6 let, zato ni čudno, da se je prvega zborovanja udeležilo 20 likovnikov iz Ljubljane, Kranja, Naklega, Horjula, Reteč, Sežane, Šentjerneja in Višnje gore. Sproščena in tovariška diskusija je dokazala, da si vsi želijo čimprejšnjo ustanovitev likovnega društva ZP Iskra.

Začasni upravni odbor v sestavi: Ivan Razboršek, Štefan Horvat in Milica Rajačić je dobil nalogo pripraviti osnutek statuta društva in pregled okvirnega programa dela. Zdaj, ko je to pred vami, prosimo slehernega člana našega kolektiva, ki se likovno udejstvuje, naj čimprej pošlje svoje pripombe, ali dopolni na naslov: Ivan Razboršek, Marketing – služba za raziskavo tržišča – 61000 Ljubljana, Topniška 58 (telefon 314-288), ali jih oddajo na ustanovnem občnem zboru, ki bo predvidoma v začetku septembra. Želimo na demokratičen način izdelati statut društva in okvirni program dela, ki bi bil čimbolj izpopolnjen in realen, ker želimo zainteresirati in včlaniti čimveč likovnikov in ljubiteljev umetnosti. Društvo bo v okviru svojih možnosti nudilo vso pomoč pri razvoju slehernega likovnika, iskanju skritih talentov in s pomočjo predavanj in obiskov galerij približalo umetnost našemu delovnemu človeku. Prepričani smo, da so v našem tako velikem kolektivu še tovarišice in tovariši, ki se v prostem času likovno udejstvujejo – prosimo jih, naj se javijo in sodelujejo.

Zavedamo se, da vsakdo nima veselja in talenta za risanje ali kiparjenje, rad pa ima umetnost, rad gleda likovna dela in posluša predavanja o umetnosti, zato vabimo tudi take v naše društvo.

Dosedaj je 31 interesentov za včlanjenje v društvo likovnikov ZP Iskra.

Likovno društvo ZP Iskra sprejema na podlagi določil Temelnjega zakona o društvih (Ur. list SFRJ št. 16/65), Statuta zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije in Statuta občinskega sveta kulturno prosvetnih organizacij V Ljubljani:

STATUT
likovnega društva ZP Iskra – Ljubljana

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Likovno društvo ZP Iskra (v nadaljnjem besedilu društvo) deluje na področju likovne dejavnosti in v različnih oblikah ter na prostovoljni osnovi organizira ljubitelje likovne umetnosti. Društvo je skupnost delavcev in uslužbencev ZP Iskra, ki goje kulturo, umetniško, vzgojno in izobraževalno dejavnost ter skrbijo za kulturno razvedrilo delovnega človeka na likovnem področju.

2. člen

Likovno društvo deluje v delovnem kolektivu Združeno podjetje Iskra. Sedež društva je v Ljubljani. V posameznih TOZD in tovarnah se lahko organizirajo sekcije, takrat ko so v tem TOZD ali tovarni več kot trije člani.

3. člen

Društvo je pravna oseba in samostojno odgovarja za svoje obveznosti do tretjih oseb. Zakoniti zastopnik društva je predsednik. Društvo ima svoj žig, ki je okrogle oblike, premera 3 cm, v katerem je napis LIKOVNO DRUŠTVO ZP ISKRA–LJUBLJANA, v sredini je znak ZP Iskre.

4. člen

Društvo je samostojno pri uresničevanju svojih nalog na likovnem področju. Društvo se za uresničevanje širših kulturno-prosvetnih nalog vključuje v občinsko zvezo kulturno prosvetnih organizacij občine Ljubljana-Center, s tem pa je kolektivni član Mestne zveze kulturno-prosvetnih organizacij mesta Ljubljane.

5. člen

Delo društva je javno. Društvo enkrat letno poroča o svojem delu tudi ZKPO v občini Ljubljana-Center.

6. člen

Društvo svoje delo koordinira in usmerja z dejavnostjo sindikatne organizacije ZP Iskra.

II. NAMEN IN NALOGE DRUŠTVA

7. člen

Društvo v okviru svoje dejavnosti:

- razvija likovno – kulturno ustvarjalnost, kulturne potrebe in zahteve članov našega kolektiva v upodabljalne umetnosti ter jih usposablja za kulturno samodejavnost, kritično razumevanje in presojanje umetniških vrednot,
- deluje v okvirju Zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine in Slovenije ter sodeluje z vsemi družbenimi dejavniki, ki so zavzeti za kulturni razvoj,
- sodeluje s sorodnimi organizacijami v okviru občine ali zunaj nje, da bi se temeljito seznanilo z izkušnjami in dosežki teh organizacij,
- sodeluje s kulturnimi in prosvetnimi ustanovami, skupinami in združenji.

III. ČLANSTVO

8. člen

Član društva lahko postane ob enakih pogojih vsak član ZP Iskre in njegovi ožji sorodniki (mož, žena ali otroci), ki si želi v društvu likovne vzgoje in ki si želi shiziti skupnim prizadevanjem za kulturni razvoj ter se je pripravljen ravnati po določilih pravil tega društva, ne glede na to ali je likovnik ali pa ljubitelj umetnosti.

Dolgeletnim in zaslužnim članom društva se po prenehanju aktivnega dela lahko podeli častno članstvo v društvu. Člani našega kolektiva, ki niso likovniki in so zaslužni za delovanje in razvoj društva, lahko postanejo častni člani.

Delovne organizacije oziroma TOZD, ki s svojimi materialnimi prispevki trajneje omogočajo uresničevanje nalog društva, so podporni člani društva.

9. člen

Kdor hoče postati član društva, se prijavi tajniku društva, ki ga vpiše v evidenco članov ter ga seznani z osnovami in pravili društva.

10. člen

Članstvo v društvu lahko preneha po želji člana ali s sklepom o izključitvi člana. O izključitvi člana odloča upravni odbor društva. Člana je mogoče izključiti, če ne spoštuje določil ter pravil ali če povzroči materialno ali moralno škodo društva. Na sklep o izključitvi se član v roku 15 dni po sprejemu sklepa lahko pritoži na občni zbor društva.

11. člen

Društvo nalaga slehernemu članu dolžnost:

- da skladno s svojim znanjem in sposobnostmi sodeluje v razpravah, na posvetovanjih in sestankih, ki jih organizira društvo,
- da izraža mišljenje o zadevah predloženih v razpravo ter, da opozarja na posledice predlaganih ukrepov,
- da sodeluje pri akcijah in prireditvah društva,
- da skladno s svojim sposobnotmi opravlja dolžnosti, ki mu jih je članstvo naložilo z izvolitvijo v organe društva,
- da spoštuje načela kolektivnega dela in uveljavlja stališča društva,
- da redno plača članarino in druge prispevke, ki jih določi občni zbor društva, in mu daje pravico:
- da prisostvuje in sodeluje na vseh sestankih, posvetih in razgovorih, ki jih sklicuje društvo,
- da svobodno izraža svoje mnenje v vseh zadevah društva,
- da sprejme v 30 dneh odgovor od upravnega odbora društva na sleherno vprašanje, ki ga je predložil pismeno ali ustmeno s področja dela društva,
- da voli in je voljen v vse organe društva,
- da enakopravno sodeluje na društvenih razstavah.

IV. ORGANI DRUŠTVA

12. člen

Organi društva so občni zbor, upravni odbor in nadzorni odbor.

OBCNI ZBOR

13. člen

Občni zbor je najvišji organ društva in opravlja svoje dolžnosti in pravice na podlagi in v mejah določil tega statuta. Občni zbor sestavljajo vsi člani društva.

Člani društva morajo prejeti vabilo za občni zbor najmanj teden dni pred občnim zborom. Na vabilu mora biti naveden tudi dnevni red.

Občni zbor se lahko opravi, če mu prisostvujejo polovica vseh članov. Sklepe sprejema z večino glasov prisotnih. Glasovanje je praviloma javno.

Ponovno sklican občni zbor zaseda in sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov.

14. člen

Občni zbori so redni in izredni.

Redni občni zbor skliče odbor vsako leto.

Redni občni zbor:

- sprejema program dela,
- sprejema, spreminja in dopolnjuje statut,
- sprejema finančni načrt in potrjuje zaključni račun,
- razrešuje in voli organe društva,
- potrjuje, razpravlja in sklepa o poročilu nadzornega odbora,
- rešuje prošnje in pritožbe, ki so naslovljene na občni zbor,
- sklepa o ostalih važnejših vprašanjih, ki mu jih predloži odbor društva.

Izredni občni zbor mora sklicati odbor društva na zahtevo nadzornega odbora, eno tretjino članov ali na zahtevo organov Zveze kulturno prosvetnih organizacij v občini. Če odbor društva ne ugodí zahtevi glede sklica izrednega zbora v 30 dneh, ga lahko skliče tisti, ki je sklic zahteval.

ODBOR

15. člen

Odbor društva vodi delo med obema občinama zboroma, ter se sestoji iz ožjega in širšega odbora.

V ožjem odboru društva je 5 do 9 članov in to: predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in člani. Člani ožjega in širšega odbora se volijo za dve leti.

Vodje sekcij v posameznih TOZD in tovarnah so člani širšega odbora.

16. člen

Odbor sklicuje predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik. Odbor se sklicuje po potrebi, najmanj pa vsak mesec. Člani morajo biti obveščeni o seji na običajen način, najmanj pa tri dni pred sejo.

17. člen

Odbor je dolžan skrbeti za izvajanje nalog, sprejetih na občnem zboru društva.

Odbor ima zlasti naslednje pristojnosti:

- izpolnjuje sklepe občnega zbora,
- voli in razrešuje predsednika in podpredsednika (če ju ne voli občni zbor),
- imenuje komisije (ali druge organe),
- pripravlja gradivo za občni zbor,
- obravnava in rešuje prošnje in pritožbe,
- vodi evidenco članstva, materialno – finančno evidenco in statistično evidenco o delu društva,
- upravlja s premoženjem društva,
- o svojem delu poroča občnem zboru,
- vodi in koordinira delo v sekcijah.

Vsak član upravnega odbora je dolžan prisostvovati sejam. Če se seje iz upravičenih razlogov ne more udeležiti, se mora pred sejo opravičiti.

18. člen

Vsak član odbora ima pravico in dolžnost, da na sejah izraža svoja mnenja in mnenja članov društva.

NADZORNI ODBOR

19. člen

Nadzorni odbor šteje tri člane, ki jih izvoli občni zbor za enako mandatno dobo kot voli odbor društva. Nadzorni odbor opravlja preglede finančnega in materialnega poslovanja društva enkrat letno.

Nadzorni odbor o svojih ugotovitvah pismeno poroča odboru društva in občnemu zboru. Če nadzorni odbor ugotovi večje pomanjkljivosti in finančno-materialnem poslovanju, obvesti o tem organe Zveze kulturno-prosvetnih organizacij v občini, lahko pa zahteva tudi sklic izrednega občnega zbora.

PREDSEDNIK

20. člen

Predsednika društva izvoli odbor društva na svoji prvi seji izmed svojih članov – ali občni zbor.

Predsednik odgovarja za izvajanje nalog društva in zastopa ter podpisuje za društvo. V finančno-materialnih zadevah sopodpisuje tudi blagajnik društva.

Predsednika zamenjuje podpredsednik, ki v njegovi odsotnosti opravlja tudi druge naloge po sklepih organov društva.

TAJNIK

21. člen

Tajnika društva izvoli odbor na svoji prvi seji izmed svojih članov.

Tajnik organizira poslovanje društva, skrbi za tekoče administrativno poslovanje in evidentiranje vseh podatkov o delu in poslovanju društva.

22. člen

Društvo ima strokovne mentorje z visoko izobrazbo, ki v skladu s programom društva usmerjajo njegovo delovanje in so člani upravnega odbora.

V. SREDSTVA DRUŠTVA

23. člen

Finančni viri društva so:

- a) dotacija
- b) članarina rednih in podpornih članov društva (50,00 din letno)
- c) dohodki od prireditve in ostalih lastnih dohodkov
- d) podpore in darila

S premoženjem društva upravlja odbor, ki mora voditi ustrezno finančno materialno evidenco v skladu s predpisi o finančno-materialnem poslovanju.

24. člen

Dohodke in izdatke razporeja društvo s finančnim načrtom.

25. člen

Če društvo neha obstojati, prevzame premoženje društva Zveza kulturno prosvetnih organizacij v občini.

KONČNE DOLOČBE

26. člen

Statut je bil sprejet na občnem zboru društva dne in velja od dneva vpisa v register društev.

27. člen

Postopek za spremembo ali dopolnitev pravil društva je enak kot za sprejem novih pravil.

Ljubljana, dne..... 1975

Predsednik društva

DEKLE Z ZLATIM SRCEM

Skoraj ni človeka, ki v montažnem delu TOZD TEA ne bi poznal 22–letno MARIJO ŠTEBIH, marljivo in vestno družbenopolitično delavko. Marija je rojena v Tomažu pri Ormožu, kjer je končala tudi osnovno šolo. Doma je bilo devet otrok, zato je morala po končani osnovni šoli oditi v svet za kruhom. Ustavila se je v Savinjski dolini in se zaposlila v gostinstvu. Toda iskoriščevalske metode privatnih gostinskih delavcev do mladih deklet so jo prisilile, da se je njeno sicer tiho srce začelo prebujati. Želela je poštenosti, pravice. Ne, tu ni mogla ostati. Odšla je v Kranj in se zaposlila v tovarni ISKRA.

„V Iskri sem zaposlena od 9. 4. 1973,“ prične pripovedovati Marija. „Delam kot delavka po normi na navijanju ploščatega releja v TOZD TEA. Se isto leto sem bila sprejeta v mladinsko organizacijo in izvoljena v delavski svet. Delo v mladinski organizaciji in samoupravnih organih me je letos privedlo tudi do članstva in dela v ZK.

Marija Štebih.

Še pred sprejetjem sem redno spremljala delo ZK in njene uspehe pri graditvi naše družbe, udeležila pa sem se tudi letošnjega partijskega seminarja v Bohinju. Namreč, dela v ZK si ne morem zamisliti brez določenega znanja, kajti biti komunist, pravi komunist, pomeni biti vedno seznanjen s problemi in biti pripravljen le–te reševati.“

„Kako si se počutila na sprejemu?“

„Priznati moram, da sem bila prijetno vznemirjena, kajti postati član ZK ni kar tako. Čutila sem zaupanje starejših tovarišev in hkrati odgovornost, da s svojim delom to zaupanje upravičim in tudi po svojih močeh prispevam svoj delež h graditvi naše samoupravne družbe.“

Potem Marija pripoveduje o delovnem človeku, o njegovih možnostih za družbenopolitično aktivnost, o samoupravljanju.

„Samoupravljanje – to je priznanje delavcu za njegovo delo. Ideje spreminjati v dejanja ni lahko. To terja veliko dela in požrtvovalnosti, da se delavec iz dneva v dan vse bolj uveljavlja.“

„Kako pa mladi rod potrjuje privrženost k samoupravljanju?“

„Vsekakor z vsakdanjo neposredno zavzetostjo v vseh oblikah organiziranega dela in življenja naše družbe. Mi smo neštetokrat potrjevali svojo odločnost in pripravljenost, da skupno z delavskim razredom in njegovo avantgardo hrabro rušimo ovire za neposredno vladanje delavskega razreda in krepimo razvoj samoupravljanja. Mladi vedno bolj vidimo pravo pot v tem boju za nove samoupravne socialistične družbene odnose in smisel prizadevanj. Zato bodimo kritični

(Nadaljevanje na 7. strani)

Mir na Dugem otoku

Ko je Krsto Filipi spet obrnil svojo barkačo iz malega pristanišča Mir na Dugem otoku nazaj proti zadržani obali, je bilo v zalivu sicer zasidranih še nekaj izletniških motornih čolnov in jadrnic, ki so zašle v to mikavno območje kornatske samote. Toda kljub vsemu so bili to samo prehodni gostje. Tudi jata belih galebov, ki jih je šjor Krsto nakrmil še pred vrnitvijo, ko je v čistem morju iztresel nekaj vrčev odpadkov hrane iz kampa, je samo še kratek čas vrešče krožila nad gladino, plahutaje s svojimi dolgimi, bleščečimi belimi perotmi. Potem pa se je vse umirilo in v počitniškem kampu Iskre, ki si je nadel ime

Pohitimo v mir ...

Mir, je res zavladal mir, čeravno, kot je dejal sedanjí predsednik počitniške skupnosti, ki se je z rumeno majico pripeljal v sedanji izmeni v Iskrin Mir na otoku, vsake počitnice, morda terjajo tudi neko iluzijo: mira v nemiru, nemira v miru.

Že precej pred osmo uro zjutraj je Krstova trebušasta motorna ladjica ob domačem pomolu v Sukošanu začela sprejemati prve potnike, pripravljene za pozno julijsko izmeno v Iskrinem počitniškem naselju. Z vseh strani so prihajali, mnogi s svojimi osebnimi avtomobili in šjora Mare, ki kot smo pozneje od starih počitniških asov izvedeli, zalaga tudi Iskraše s pristnim domačim vinom, je na traví, na strnišču okrog hiše, naredila pravcato velemestno parkirišče; pločevina zraven pločevine, guma zraven gume, tako da je bil prostor temeljito izrabiljen, razen tega pa je starim strankam tudi prekrila vozila, ali vsaj pnevmatike, s platnom ali kartonom — saj je res šlo tudi za kar 14-dnevno shrambo vozil.

Izpred pomola z domačo ladjedelnico Filipijev, preizkušenih morskih volkov z Murterja, je kapitan Krsto počasi pognal svojo brkačo do dve in pol uri oddaljenega kampa. Kadar je morje mirno, so pripovedovali poznavalci teh voženj, Krsto smer enostavno zakoliči s krepelcem, ki ga vtakne med prečke krmila. Pri tem pa je baje včasih med vožnjo vleklet tudi iz steklenice, ki mu jo je vselej dala na pot njegova skrbno gospodovalna šjora Mare. Vina tokrat menda zaradi manjših hišnih nesoglasij, ni dobil. krepelce pa je vseeno,

dokler nismo prišli do nevarnega morskega prehoda po plitvini pod mostom med Pašmanom in Ugljenom, le zagozdil.

Toda zato so kaj hitro gostoljubno odčepili pletenke z Marinim domačim vinom veseli sopotniki okrog prijazne medicinske sestre iz tovarne merilnih instrumentov v Otočah. „Zmeraj je fletno,“ je brez razmišljanja odvrnila Anica Sternad na vprašanje, če hodi semkaj pogosto in kako je s temi letovanji zadovoljna. „Že 10 let hodim semkaj letovat in zdi se mi, da ne bi bilo treba ničesar spreminjati. Morda je bilo celo še lepše, ko je bilo vse še bolj primitivno. Kakšne posebne zabave tu res ni, vendar se vselej dobro imamo. Hrana je dobra, kopamo se po ves dan, tudi dobre družbe nikdar ne manjka. Ko se najde še kakšna harmonika med nami, je „ští-munga“ popolna, in če ne bi zmanjkovalo blokov za hrano, ne bi niti vedela, kdaj moram domov.“ Njen mož Danijel je tod že tako doma, da je večkrat, pa tudi tokrat prevzel krmilo v kapitanski kajuti in razbremenil priletnega šjora Krsta. Tembolj tedaj, ko nas je ustavil na morju hitri patrolni čoln pomorske milice in zaradi varnosti od komandanta naše počitniške barke zahteval podatke o številu potnikov. Z 42 priznanimi potniki (nekateri, ki so se izdajali za slepe, niso bili vključeni) smo dobili sicer samo ukor, hkrati pa dovoljenje, da lahko nadaljujemo s plovbo.

Zaradi globine temnomodra, sicer pa kristalno čista voda, se je razprostirala vse okrog. Bela peneča cesta je ostajala za našo krmo, ob straneh pa od časa do časa samotni otočki, po večini neobljudeni, le tu pa tam z nizkim grmičevjem, brinjem, dišečo meliso in zapuščeni vinskimi trtami. Čeprav valov ni bilo, je dobra volja med potniki na ladji vse bolj živahno valovala, saj so prenekateri, med njimi tudi živahno brčičasti Marjan Dermota iz oddelka Telekomunikacij na Laborah, radodarno načeli svoje pletenke. „Saj ko pridemo v samo naselje na Dugi otok — in

Kljub temnim sončnim očalom je Milena Bravec imela pred seboj že svo pisano vizijo svojega letošnjega gobe-lina.

jaz sem tudi zdaj že star gost — vselej zakopljem 10-litrski flaškon v zemljo in obesim pršut na drvo, potem je pa vsega vedno toliko, da še do kopanja zlepa ne pridem in da mi večkrat morata zvečer hčeri celo noge umiti — tako se jima spalna vreča smili!”

Zaradi izkrcanih steklenic? Karkoli že: upravnik naselja Stanko Fortuna in predsednik Počitniške skupnosti Vasko Korunovski sta se že takoj po pristanku barkače objela.

Sicer pa smo takih veselih pogovorov na račun letovanja med našimi Iskraši lahko zapisali med našim popotovanjem do Dolgega otoka, ki je potekel brez nezgod, še precej, dopolnili pa smo jih še s pomenki pod senčnatimi borovci skrbno urejenega, čeprav na gosto, s šotorskimi hišicami posejanega samega taborišča Mir.

„Pravzaprav imam, ne da bi se hotel hvaliti, kar precej zaslug za to, da Iskra ta počitniški kamp sploh ima in tudi sam sem prišel sem z veseljem,“ je že v uvodu pribil dolgoletni bivši predsednik Pavle Jereb. Čeprav samozavesten zaradi marsičesa, kar so že doslej opravili, je vendar pokritiziral, češ, to in ono bi bilo še treba izboljšati, zlasti sanitarije bi bilo nujno do kraja urediti. Žal pa je za take stvari pri nas v ZP zmeraj premalo denarja. Tudi z osebjem, zlasti v kuhinji, vem da so večkrat težave, ker je ljudi za to najtežje dobiti; toda sedanjí upravnik je sposoben in se tudi teh vprašanj dobro loteva. Sicer pa je res, da sem sam, tudi poprej, ko sem bil tri mandatne dobe predsednik, raje zahajal v hribe, sedaj pa me je pritegnilo morje.”

Kar naravno je bilo, če je v pomenu prejšnji predsednik štafetno palico predal novemu — Vasku Korunovskemu, ki je sicer zaposlen v TELI; čeprav po rodu niti ni Slovenec, se je očitno pri nas že tako zakoreninil, da je celo na dalmatinskem morju lepo govoril slovensko. „Zares smo vsi skupaj že precej naredili in kakovost nekdanjih uslug v kampu se ne more primerjati s sedanjo. Predvsem so sedaj boljše urejene same šotorske hišice z notranjo opremo — zlasti z novo zamenjanimi jogiji. Včasih bi sicer človek ne glede na to, da nekateri prihajajo sem tudi z majhnimi otroki, kot sem bil poprej dvakrat tudi sam, pogrešal kako možnost križarjenja po otoku nasploh. Zlasti, za primer nesreče, manjka zveza s Salijem. Gotovo pa je ta počitniška skupnost predvsem za tiste, ki res želijo oddiha v miru in prirodi. Kljub temu bi rekel: Iskra je velika gospodarska organizacija in bi lahko še več vložila tudi v počitniški standard svojih delavcev!”

Ko so se ljudje porazgubili po prikupnih šotorskih hišicah na razgretim, a vendar senčnatem področju zgoraj nad ploščadjo z restavracijskimi mizami in kuhinjo, je vsaka družina že jela raztovarjati svojo prtljago in pregledovati svojo letošnjo počitniško opremo. Saj, kot je malo prej omenil predsednik počitniške skupnosti, „Tu je tak lep mir, da je vanj treba kar pohiteti!”

Družina Edija in Milene Bravca iz trboveljske tovarne polprevodnikov, je letos pripeljala s seboj tudi gumijasti čoln. Ko ga bodo napihnil, bodo z njim, ne glede na ostale komunalne zveze, po mili volji križarili med otočki po vodnih cestah, saj so med počitnicami pač nalepše tiste poti, ki si jih znamo utirati sami. No, Milena je pri vsem počitku in počitniški podjetnosti ostala še tudi hudo ustvarjalna na drugem področju: „Kot vsako leto, bom tudi letos med počitnicami izvezla nov gobelin. Doma za to nimam časa.“ Pa tudi med pogovorom nasploh glede njenih vtisov iz Iskrinega naselja, je bila ljubezniva, domiselna, vesela: „Tu sta mir in domačnost; živce si odpočiješ, nabereš si novih moči... Morda je včasih nekoliko premalo vode — pa ne morské! — Sicer pa je tu vsako leto lepše in domov se vrneš popolnoma preroben.”

„Tudi jaz mislim, da bom počitnice lepo preživel, čeprav grem letos v ta kraj prvič,“ je menil že poprej na ladji v krogu svoje družine ing. Peter Hafner, tehnični vodja Iskre Reteče, ki kljub šegavu poveznjenemu

Pa ne, da bi mini max lahko pogasil vročino, ki vlada v kuhinji mirnega Mira?

pisanemu turističnemu klobučku, ni mogel zatajiti nekaj intelektualne resnobe. Zato ni bilo na odmet tudi vprašanje, če svoje strokovne probleme nosi tudi s seboj na počitnice. „Ne, pred odhodom jih pokopljem! Nasploh se odločam za počitnice v bolj odročnih, prirodnih, mirnih krajih. Mislim, da je čas mestnega, ali vsaj bučnega turizma minil. Človek se vrača nazaj k naravi. Seveda pa tudi tu čisto brez dela ne bom. Malo bom lovil ribe, se ukvarjal s potapljanjem. Upam pa tudi, da bomo za družbo dobili prijetno klapo.”

V taborišču, kjer je požrtvovalno marljiví nekdanji strojnik France poskrbel tudi za zabavno glasbo po zvočnikih, pa so bili sicer edini razpoložljivi godci — redno nastavljeni ansambel domačih škržatov. Čeprav so godli nenehno in čeravno je čofotalo po vodi tudi veliko mladine, pa je vendar ljubka Danica Stancar, skoraj malce potožila, češ, prave zabave za nas mlade tu vendarle ni in vsi fantje, ki prihajajo sem, pripeljejo s seboj tudi že svoja dekleta. Sicer pa sem tu z mamo, ki je zaposlena v Iskri Pržan, že tretjič.”

Toda, je že tako! Medtem, ko počitniški gostje — in prav je tako — iščejo med svojim bivanjem čim več udobja, počitka in zabave, nekateri v tem času morajo kar trdo delati, da se drugim vsaj kolikor toliko prijetno. „Nič se ne lažem, a vsak dan se cel dan kopljem v znoj,“ je rekla tista, ki pravzaprav nosi najtežje breme naselja:

glavna kuharica — Karolina Rome, doma iz okolice Hrastnika. „Tu na Dolgem otoku, kuham letos prvič, pred tem pa sem že šeskrat kuhala v Iskrinem naselju v Poreču. Nasploh pa počitniško kuham že 12. leto. Plačati se tega dela tako ne da, konec koncev pa imam vendar vselej veselje, da zadovoljim ljudi. Pa tudi pri meni doma, vselej, ko se začno spreletavati lastovke, vedo, da bom spet odšla kuhat v kolonijo, čeprav vsakokrat sklenem, da je tokrat zadnjič. Kuham rada, čeprav nisem poklicna kuharica. S preskrbo, zlasti z mesom in zelenjavo, smo dobro založeni. Sedanjí upravnik je res mož na mestu in ima vse v malem mezinu. Danes imamo, kot vidite, zelenjavno juho, pariške zrezke s krompirjem in fižolovo omako ter solato. V zadregi smo včasih samo s prostorom in vročino v kuhinji, ker v glavnem moramo kuhati le na dveh velikih štedilnikih. Še največ pa nam odvrne veliki električni kotel. Električne napeljave sicer tu nimamo, oskrbuje pa nas z njo hišni agregat.“ Karolina, sama kar veselo zajetna, ni pozabila tudi ostalih, v belo oblečenih kuharskih pomočnic. „Sploh smo vse bolj vesele narave in v prostem času tako zakolnemo, kot zaplešemo in zapojemo.”

Ta „ženska bela garda“ pa seveda ne bi pomenila dovolj, če ne bi imela tudi stasitega dalmatinskega podaljška v črno-belém. Z zlikanimi črnimi hlačami in snežno belo srajco, se je sukal med mizami, kot baletnik, živahno spretni, čedni natakar, šef pa tudi skoraj edini lvo Armadini, domačin z otoka. „Vselej mora biti tako, kot je po predpisih v dobrih hotelih. Samo za zajtrk se blečem po domače, kar v kratke hlače. Imam pa pravo zadovoljstvo, če gostom vsaj v okviru naših možnosti, lahko dobro postrežem,“ je sklenil lvo in na mizo, za katero smo sedeli z upravnikom Stanetom Fortunom, postavil še steklenico s črnim dalmatinskim vir-jm.

Sicer je že lvo omenil, da se je na Iskrin kamp tako navadil, da prihaja tudi pozimi pogosto iz Salija semkaj pogledat, če je vse v redu, toda glavno skrb za vse je, kot so poudarjali vsi, vključno natakar, prevzel v svoje roke kremeniti poljanski partizan — nekdanji oficir JLA — Stane Fortuna.

Beseda med Poljanci, je ne glede na kozarček, seveda stekla še bolj prisrčno in odprto: „Pa ne mislite, da smo tu brez problemov. Še pred nekaj dnevi smo skoraj zgoreli. Zgoraj pri šotorih je iz neznanih vzrokov — sumimo celo, da so ga zanetili

(Nadaljevanje na 8. strani)

Čeprav je bila na pokriti barkači senca in čeprav ji je obraz senčil še rožnat klobuk, pa so mlajši Dermotovi lepotici očke vendar hitro zaveslale po soncu.

DEKLE Z ZLATIM SRCEM

(Nadaljevanje s 6. strani)

do vseh slabosti in pomanjkljivosti, ki zavirajo razvoj samoupravljanja. Marija je preprosto in skromno dekle. Na njenem obrazu je videti vedno prijeten nasme, nasme prijateljstva. Ko tovarniške sirene naznanijo konec dela in ko ljudje odhitijo domov, se Marija napoti v šolske klopi na delavski univerzi. Letos je končala že drugi letnik srednje ekonomske šole. Vsiljuje se nam vprašanje, kako je mogoče združiti delo, šolo in še celo vrsto družbenopolitičnih funkcij (med drugim je Marija tudi član prostovoljne partizanske enote, ki jo je letos ustanovila OK ZSMS Kranj). To zmore samo človek z močno voljo. Te pa Mariji ne manjka. Ima svetle poglede v bodočnost — verjame v človeka. Iz otroštva, v katerem se je morala odpovedati marsikaterih dobrin in iz spoznanj o svetu, ki ni tako pisan kot je slišala doma, se je rojevalo njeno dobro; pošteno srce. Povsem upravičeno jo mnogi njeni sodelavci imenujejo — dekle z zlatim srcem.

Miro Erzin

Pravilen odgovor nagrajuje

1. Kdo je avtor tega znanega slovenskega teksta, katerega odlomek objavljamo, in kako se imenuje?
2. Kdo je avtor grafike?
3. V katerem kraju naše dežele so še danes živi ljudski običaji, v katerih krajih nastopajo te nenavadne prikazni?

Glede na kaj skromno število doslej prispelih odgovorov na naša nagradna vprašanja — tretjo serijo jih objavljamo spodaj, sumimo, da mnogi naši bralci morda razpisa v številki 27 niso opazili. Svetujemo — znova pogledajte zadnji dve številki Iskre in nam odgovorite na vprašanja na 7. strani. Morda vam bo žreb naklonjen!

ODLOMEK

Žarko je sijala mesečina. Izza tujih gora pa se je vzdignila senca tako mogočna, da je zatemnila vse nebo. Sama smrt je bila, črna in gola, na glavi pa je imala veseljaški klobuk. S silnimi koraki je šla od hriba do hriba, v levici je zibala gosli, v desnici je držala lok. In njena pesem je bila kakor posmehovanje ubogim, zaničevanje žalostnim, zasramovanje upajočim. Trdo je šla od hriba do hriba in njene noge so bile do kolen oškropljene od nedolžne krvi. Kamor je stopila, so se bajte rušile, je trava venela, so padali gozdovi.

Za njo pa je stopal, natanko po njenih stopinjah je hodil bosjak neboljenec. Hlače so mu segale komaj do kolen in prevezane so bile z vrvjo, na cesti pobrano. Gologlav je bil in golorok, v lica bled in bolan; pod pazduho je tiščal harmoniko. Njegove oči so gledale žalostno in solza za solzo je kapala iz njih. Kamor je taka solza kanila, je vela trava ozelenela, so gozdovi zasumeli, so mrtve bajte čudežno oživele.

Sla je senca s silnim korakom preko vse dežele; tisoč pianin oči je strmelo nanjo, tisoč prestrašenih src je molilo. Obadva, smrt in godec, sta tiho utonila v daljino noč. Hladen veter je zipahal od severa, zamolklo je v gozdovih zabučalo... Kaj je že minila polnoč? Kaj je čas in ura, da se izpolni to trdno tisočletno hrepenenje? ... Glej, oko, razveseli se in upaj — ali se ne drami zarja na vzhodu? ...

